

Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н.К. Крупської
Науково-методичний відділ

ЗБЕРЕЖЕМО ПАМ'ЯТЬ ПРО ПОДВИГ

*Збірник сценаріїв бібліотек-переможниць обласного конкурсу,
присвяченого 60-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні*

Донецьк 2005

Збережемо пам'ять про подвиг: Зб. сцен. б-к-переможниць обл. конкурсу, присвяч. 60-річчю Перемоги у ВВВ / Донец. ОУНБ ім. Н.К. Крупської; Уклад. І.А. Пилипенко. – Донецьк, 2005. – 64 с.

З березня по червень 2005 року проходив обласний конкурс на кращий сценарій, присвячений 60-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні, Року ветеранів в Україні «Збережемо пам'ять про подвиг», в якому взяли участь міські, районні, сільські бібліотеки системи Міністерства культури і туризму України.

За підсумками конкурсу обласний оргкомітет кращими визнав сценарії Дебальцівської ЦМБ, Добропільської ЦМБ, Торезької ЦМБ, бібліотеки-філії № 2 Артемівської міської ЦБС, Октябрської сільської бібліотеки-філії № 29 Великоновосілків-ської районної ЦБС.

Вказані сценарії представлено у збірнику в редакції укладача.

Укладач: І.А. Пилипенко

Редактор: О.В. Рязанцева

Відповідальний
за випуск: Н.П. Авдеєнко

Комп'ютерний набір: В.І. Копійка

Дизайн: О.О. Мізько

Бережна Л.М.,
бібліотекар I категорії
бібліотеки-філії № 2
Артемівської міської ЦБС

«МИ ЙШЛИ ДО ТЕБЕ, ПЕРЕМОГО!»

(Літературно-музичний вечір)

Зала святково прибрана.

Оформлення:

1. Стенд «Вони захищали наше майбутнє», на ньому розташовані фотографії, під якими написані біографії артемівців – учасників великих битв.

2. Книжкова виставка «Цей День Перемоги».

Вечір відкривається під звуки пісні «Степом, степом»

(муз. А. Пашкевича, сл. М. Негоди).

Ведуча: Минають роки. Виповнюється 60 років від тієї травневої ночі, коли замовкли останні постріли гармат, розриви снарядів. Прийшов довгоочікуваний мир, здобутий ціною крові і сліз. Далі відходять грізні і важкі роки Великої Вітчизняної війни, але не згасає пам'ять про тих, хто віддав своє життя, захищаючи рідну землю від ворогів. І сьогодні весь світ, усі чесні люди вшановують переможців. Разом з ними ми схиляємо голови перед пам'яттю полеглих і уклінно дякуємо живим учасникам війни, які своїм життям та важкою ратною працею наближали величний День Перемоги.

Читець: Перемогу не гукали в гості –
Брали, виривали із землі,
Аж тріщали од напруги кості,
І серця фугасами в золі
Вибухали.
На півнеба хмари –
З них не дощ родючий,
А метал.
За ударом – знов тяжкі удари
Прямо в серце,
В душу,
Наповал.
А вона на обрії стояла

Всі чотири роки, день при дню,
І щоразу в завтра відступала
За фатальну лінію вогню.
Тільки віра в неї та звитяга,
Смерть поправши смертю поколінь,
Досягли до неї краєм стяга
І вклонились, гордїй, до колін.
Лиш тоді вона зайшла у хату,
Шинелину скинула важку,
До грудей її припала мати,
До плеча – малятко в сповитку.

(П. Воронько)

Ведуча: Не обминула війна і наше місто. З перших же її днів тисячі артемівців і жителів району були призвані в армію, будували оборонні рубежі. Тільки у військкомат було подано більше п'яти тисяч заяв з проханням про відправлення на фронт. Створювались загони народного ополчення. Сотні артемівців разом із жителями інших міст і сіл вступили у знищуючі батальйони, на будівництво оборонних рубежів було направлено більше п'яти тисяч жителів міста та району.

*Звучить пісня «Священна війна»
(муз. О. Александрова, сл. В. Лебедева-Кумача).*

Читець: Посеред нив стирчав самотній плуг.
Незорана земля лежить в округ.
Леміш заржавів, срібне чересло
Зчорніло, диким зіллям обросло.
А де ж властитель дівся? Де ж ратай?
Мабуть, пішов обороняти край.

(Б. Лепкий)

Ведуча: Промисловість міста теж працювала на Перемогу. Заводи та фабрики стали випускати військову продукцію: снаряди, снарядні ящики, тілогрійки, чоботи та ремені для солдатів. Коли лінія фронту наблизилась до міста, частину обладнання з найбільш великих підприємств евакуювали на схід. Було вивезено обладнання заводу «Перемога праці» на Урал. Обладнання і найбільшу частину вагомих підприємств міста було підірвано, коли відступала Червона Армія.

На території міста було сформовано три військові шпиталі: №№ 1829, 1830, 1831, які діяли аж до підходу німецьких військ, а

потім були евакуйовані разом з відступаючими частинами Червоної Армії. Частину поранених евакуювати не вдалось, і вони потрапили до рук окупантів.

Згадують ветерани.

Ведуча: Жорстокими були бойові дії на території Артемівська та району в 1941–1943 роках. У жовтні 1941 року місто обороняли підрозділи 321-го полку 15-ї стрілецької дивізії 12-ї армії Південного фронту.

Опівдні 31 жовтня діючі частини німецької армії зайняли м. Артемівськ. 22 місяці німецько-фашистської окупації стали справжньою трагедією для жителів, які залишились у місті.

У листопаді 1941 року на території військового містечка був створений табір військовополонених, у якому гітлерівцями було знищено 3300 чоловік. У грудні 1942 року німці знищили у камері № 47 теперішнього заводу шампанських вин, яка перетворилася на газову, більше 3000 євреїв, у тому числі жінок, дітей та підлітків.

Читець: Здесь собрались мы у этой стены
И потому что хотим, и должны.
Здесь и поныне звучат отголоски
Страшной и дикой проклятой войны.
Здесь наших близких последний приют.
Кончилась жизнь наших бабушек тут.
Баси, Ревекки, Голды и Сарры
С этого места не уйдут.

Читець: Здесь дорогие наши Исааковны,
Хаимовны, Моисеевны и Соломоновны.
Старые, малые – все одинаковы
Вспомнить пришли мы их снова и снова.
Рядом во рву этом были вмурованы
Сидоровны, Петровны, Ароновны.
Участь их разделили отчаянную
Павловны, Пантелеевны и Ивановны.

Читець: Это их место. Последний приют.
Вот почему каждый год мы все тут.
Внуки и правнуки, просто соседи,
Спасшиеся благодаря Победе.
Мы скажем сегодня во рву этом павшим:
«Пока еще светит солнца свет,
Тем, кто хочет поссорить народы наши,

Мы скажем: «Нет!»

(М. Габелев)

*Звучить пісня-реквієм «Ханеле» місцевого композитора Т. Ялової.
Запалені поминальні свічки.*

Ведуча: Населення міста не змирилося з окупаційним режимом і вчинило йому посильний опір. Серед організаторів опору в м. Артемівську була Олександра Опанасівна Колпакова. Вона створила підпільну групу кількістю більше ста чоловік, в якій були підгрупи: диверсійна, підривна і масово-агітаційна. Члени групи знищили на біржі праці картки зареєстрованих для відправки в Германію мешканців, підірвали декілька німецьких автомобілів, систематично порушували зв'язок німецьких зенітних батарей, врятували 16 радянських військовополонених, яким допомогли перейти лінію фронту.

Спогади ветеранів-підпільників.

Читець: Там, де Ятрань круто в'ється,
Від пожару в'ється дим,
Партизан з чужинцем б'ється,
З чорним ворогом лихим.
Партизан бува без солі,
Табачку часом нема,
А за ним вітри у полі
Та зав'южена зима.

Читець: Там сім'я в снігу розбута
Плаче, просить німцю кар.
Помста грізна, помста люта
Палить груди, як пожар.
Помстимося за руїну,
Німця знищимо в бою, –
За Радянську Україну,
За республіку свою.

(А. Малишко)

Ведуча: На території Артемівського району діяв партизанський загін, який очолював І.Г. Чаплін. Загін був створений 20 жовтня 1941 року.

Відкритий степовий характер місцевості, відсутність лісових масивів заважали розвитку партизанського руху. Тому тактика

бойових дій артемівських партизанів була іншою, ніж у партизанів лісової зони. Це були численні наскоки та диверсійні акти: наліт на село Платонівку, напади на німецький гарнізон у селі Бондарному, разом з бійцями 990-го стрілецького полку, бій задля прориву оборони німців на лінії Краснополівка – Федорівка – Миколаївка, спільний з Ямським партизанським загonom наліт на Ямську поліцію і звільнення 16 заарештованих, бій загону 31 липня 1942 року з переважаючими силами карателів. У ході останнього бою партизани знищили до 500 німців і примусили їх відступити.

Трагічна доля спіткала загін І.Г. Чапліна. Партизани змушені були розбитися на невеликі групи, розосередитися по селах району. Однак групи потрапили в засаду німців і більшість була знищена і заарештована. Заарештованих партизанів доставляли в поліцію міста Артемівська і там катували. У поліції Чаплін тримався мужньо, разом з групою 17 чоловік його було розстріляно у вересні 1942 року.

Читець: Первым вышел командир –
Легендарный Чаплин;
Окровавленный мундир, –
Горд и беспечален.
Твердо шел – его черед.
Верил безоглядно.
Знал: никто не подведет,
Все умрут, как надо.
Встал на самый край шурфа
И в упор убит был.
«Шеф» гранаты вслед швырял,
Словно в недобитых.
Там отец четвертым был,
Он держался прямо.
До сих пор во мне болит
В сердце его рана.

Читець: Город в дымке утопал,
В синей, предосенней...
Каждый жизнь всю вспоминал
Ярко, как спасенье.
Вдруг Кононченко сказал
Палачу, что скраю:
«Передай мойй – хай зна,
Що я умираю!».

И палач на миг притих
(Был в угаре винном).
Умирал, а помнил их
Девять душ безвинных.
Девять душ детей своих,
Умирая, помнил...
И упал среди своих,
В шурфе том бездонном...
Полегли по одному,
Все семнадцать вместе.

(Н.А. Костенко)

Лунає сьома симфонія Д. Шостаковича.

Ведуча: Мільйони людей забрала Велика Вітчизняна війна. Це важко усвідомити. Смерть однієї людини – це трагедія. А коли мільйони... Загиблим не болить. У живих же продовжують кровоточити рани: у ветеранів, які втратили своїх друзів-однополчан, у рідних і близьких, душі яких простріляні похоронками, у рано посивілих дітей війни, які не побачили своїх батьків і пережили пекло окупації.

Читець: Фільм о войне,
Но смотрит дед в сторонку:
В его глазах
Треть века фильм иной...
Сперва пришла на деда похоронка,
А после он,
А после он – домой.
Писал комбат про удаль и отвагу,
Что «...он в бою сражался, как герой...»,
Черна от слёз и времени бумага,

Читець: А он живой, а он,
А он – живой.
А дед живой,
И помнит поименно
Друзей и побратимов фронтовых.
И на войне,
И после погребенных,
Но нет среди них ни одного в живых.

И не обнять,
Не пропустит по «горькой»,
Ни песней не нарушит тишины...
И ставит дед стакан на похоронку,
Чтоб выпить
С непришедшими с войны.

(В. Черепков)

Лунає пісня «Где-то далеко»

(муз. М. Таривердієва, сл. Р. Рождественського).

Ведуча: (Під мелодію «Хвилина мовчання», муз. О. Білаша).

Летять, відлітають у вічність роки. Роки, скільки б їх не минуло, не зітруть в народній пам'яті імена захисників Батьківщини.

Більше 10000 жителів міста і району, призваних до лав діючої армії, загинули та зникли без вісті на фронтах Великої Вітчизняної війни, із них 1141 офіцер.

Всього на території Артемівська і району за період з 1941 до 1943 року загинуло більше 30000 радянських воїнів. Більше 14000 мирних жителів, військовополонених було знищено гітлерівцями.

Схилимо ж голови перед світлою пам'яттю тих, хто віддав своє життя, увійшовши у безсмертя. Вшануймо їх хвилиною мовчання.

Хвилина мовчання.

Ведуча: У війни не жіноче обличчя... Адже скільки жінок, зовсім юних дівчат виносили на своїх тендітних плечах поранених, збивали ворожі літаки, були снайперами, виконували чоловічу роботу в тилу ворога.

498 жінок-землячок брали активну участь у Великій Вітчизняній війні у складі діючої армії (із них 63 жінки в офіцерських званнях, 435 у званні солдатів та сержантів). Серед них Н.П. Савченко, Г.В. Глущенко, А.А. Замишляк, А.П. Головка, Р.Г. Козубко, Є.І. Ковальова та ін.

Читець: Дівчина в сірій шинелі,
В куцях, простих чобітках
Йшла, де зривались шрапнелі,
Йшла з автоматом в руках.

Читець: Дівчата в бої йшли крізь ночі,
З калюж умивались дощем,
Їм бачились коси дівочі

Під грізним гарматним вогнем.
Недобрії очі лякали,
І танків боялись в бою.
Але, як мужчини, вмирили,
Землю обнявши свою.

(П. Воронько)

Сценка за повістю Б. Васильєва «А зорі тут тихі».

Спогади жінок-ветеранів.

Ведуча: Низький уклін вам, солдатські матері і вдови, за те, що, відриваючи від свого серця чоловіків, синів і дочок, виряджали їх на подвиги.

Вибачте за посивіле за одну ніч волосся, за виплакані від одержаних похоронок очі. Якби вітром зірвало вдовині хустки з голів матерів і дружин, закрили б вони небо чорними скорботними птахами.

Читець: Старенька мати йде до свого сина...
Гранітні плити плачуть під ногами,
Стукоче серце в грудях, ниє спина.
– Синочку, рідний, йди в обійми мами.
Я пригорну до тебе свої руки,
Зацілую рідні-рідні оченята...
Як важко було у часи розлуки
Без тебе жити і без твого тата...
Тече сльоза і падає на плити.
Зі стели очі дивляться хлоп'ячі
Їм тільки жити, жити і творити
Вони ж навек залишаться дитячі.
Стоїть старенька й плаче, ні, ридає...
Перед очима в неї похоронка,
І бій, що котрий день вже не згасає,
І у землі пекуча та воронка.

Читець: – Синочку, рідний, чуєш, як курличуть
У синім небі сумно журавлі?
Вони ж тебе до себе, сину, кличуть,
А ти лежиш в холодній цій землі.
– Я чую, мамо, чую, як співають
Мені над Україною пісні,
Ти не журись, я крила розпростаю

І прилечу до тебе уві сні.
Вкраїнським рушником зітру сльозину
І поцілую в сивеє чоло...
– О синку рідний, мій єдиний сину,
Як хороше б тоді мені було!..
Стоїть старенька мати на могилі,
І навіть квіти плачуть мовчазні...
Від сина погляд відвести не в силі,
А син довічно житиме у сні.

(Р. Кравець-Руденко)

*Звучить пісня «А мати ходить на курган»
(муз. А. Пашкевича, сл. Д. Луценка).*

Ведуча: За мужність і стійкість у боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками 28 жителям міста та району присвоєні звання Героя Радянського Союзу (танкісту В.В. Вітіну, льотчикам Г.П. Жученку, І.Т. Журбі, В.Н. Залевському, піхотинцям В.Н. Завгородньому, І.М. Івкіну та ін.).

П'ятеро з них є повними кавалерами ордена Слави (А.П. Роменський, І.П. Ільченко, І.Т. Рубіжний, В.Г. Фазан, І.М. Богун). Урядових нагород удостоєні 83 партизани і підпільники (32 чоловіки із загону І.Г. Чапліна і 51 чоловік із групи О.О. Колпакової).

Ведуча: Шановні ветерани! На вашу долю випали тяжкі випробування: ви замерзали в окопах, йшли всупереч шаленому ворожому вогню, падали, скошені кулями, ховали товаришів і загоювали власні рани, – і знову в атаку. Вам випало щастя дожити до Перемоги, та ніколи не згасне пам'ять про ті бурхливі роки, про тих, хто з вами пліч-о-пліч наближав цей день. Стоячи біля Вічного вогню, ви завжди згадуватимете обличчя загиблих побратимів. Низький уклін вам, сивочолі ветерани. Хочеться зібрати всі квіти землі і покласти їх до ваших ніг.

Шановні ветерани! Прийміть від нас ці квіти в дарунок, як символ радості життя, як символ його нескінченності.

Діти вручають квіти ветеранам Великої Вітчизняної війни.

*Лунає пісня «День Перемоги»
(муз. Д. Тухманова, сл. В. Харитонова).*

Читець: Йде по світу весна без війни,

Без наляканих ночей і очей.
Тільки хвиля сивини
По Хрещатику тече.
Не сумує весна по війні
У бузковому розмаї світів.
Тільки зіроньки сумні,
Наче очі матерів.
Йде по світу весна без війни,
Як чекали цю святкову весну!
Ветеранам сняться сни
Про далеку ту війну.
Знову травень, знову свято,
Сивий голубе, солдате,
Пригадаються тобі фронтові дороги.
Знову травень, знову свято,
Сивий голубе, солдате,
Свято слави, свято честі, свято Перемоги!
(О. Кононенко)

*О. Васильєва,
бібліотекар відділу обслуговування
Дебальцівської ЦМБ*

**«ПАМ'ЯТАЄМО ВСЕ.
СТАЛА ПАМ'ЯТЬ НАША ОБЕЛІСКОМ»**

(Зустріч молоді з ветеранами Великої Вітчизняної війни)

*Звучить пісня «День Победы»
(муз. Д. Тухманова, сл. В. Харитонова).*

Ведуча 1: Щороку од війни все далі ми, але нам безмежно дороге все, що пов'язане із безсмертним подвигом нашого народу у Великій Вітчизняній війні.

Ведуча 2: Велика Вітчизняна... Давно заросли травою окопи. Давно сіють пшеницю на землі, яка горіла і стогнала. А люди... Людям і досі болять завдані війною рани.

Ведуча 1: Нашу пам'ять обпалює Вічний вогонь,
Де граніти і зелені повінь.
До священного чистого світла його
В день весни ми приходим на сповідь.
Уклонитися тим, хто поліг у бою,
Хто прикрив рідну землю собою.
Свято мужності й радість велику свою
Розмішали живою сльозою.

Ведуча 2: Ми не чули гарматного грому.
Ми не бачили жахів війни,
Тільки з книг нам сьогодні відомо.
Як вмирали Вітчизни сини.
З кінофільмів ми знаєм лиш нині,
Як палали в пожежах міста,
Залишилися в селах руїни,
Диму сморід і сліз гіркота.
А було це на світі, було це,
Меркло сонце, палала блакить.
У тяжкім 41-му році
Іншим випало це пережить.

Ведуча 1: Ми пам'ятаємо і завжди будемо пам'ятати, як все було, тому що ми – люди.

Ведуча 2: Ми пам'ятаємо...

Ведуча 1: Надходив ранок. Червень. Двадцять друге.
Народжувався з квітів і роси.
Хтось на базар собі збирався,
А хтось травичку вже косив.
Не знали ще, що тіль лягла на плечі,
Що буде боляче дорослим і малечі.

Ведуча 2: На сході обрій холодно синів,
Тремтіли квіти, од роси промоклі,
Зорю, що йшла, як юнка, між кущів,
Обмацали нападників біноклі.
І прикордонник руки до квіток
Простяг, щоб їх теплом своїм зігріти.
Замовк німецький біля танка крок,
Сховалися за люками бандити.
Сіяла даль у чарах тишини,
Уся земля, здавалось, ніжно снила,
Хто знав, що вже од миру до війни
Лиш п'ять хвилин нам доля залишила.

Ведуча 1: 22 червня 1941 року. Ця дата розділила життя чорною смугою на дві половини: перша – до війни, а друга – після.

Той день вставав коричнево-криваво
З тевтонського – в хрестах – календаря.
Де значилися Брест, Москва, Полтава,
Одеса, Київ, ріки і моря.

Ведуча 2: Жахливий свист бомб, рев танків, відчайдушний крик матері над убитою дитиною – все це увірвалося в наше мирне життя раптово, приголомшуюче. Увірвалося страшним словом «війна».

Учень 1: Першими прийняли на себе вогонь прикордонники. Вони гинули в бою, коли вся країна ще мирно спала. 11 довгих днів і ночей до останнього патрона, до останньої гранати, до останнього солдата билися з фашистами біля українського містечка Сокаль бійці застави лейтенанта Олексія Лопатіна. Купка радянських воїнів відбивала атаки цілого батальйону гітлерівців.

Учень 2: Bastionami героїзму стали Брест, Перемишль, Лієпая, Таллінн, Шауляй, десятки, сотні застав і гарнізонів, які згідно фашистському плану «Ост» передбачалося зім'яти в перші 15 хвилин.

Учень 1: Війна почалася відразу на величезному фронті – від Баренцева до Чорного моря. 190 дивізій гітлерівців, 5000 бойових літаків, вогонь 47000 гармат та мінометів раптово обрушилися на наші міста і села.

Учень 2: Але завдяки мужності та героїзму наших воїнів «блискавична» війна дала осічку.

Ведуча 1: Від Карпатів до Владивостока, від Мурманська до Чорномор'я, як набат, прогриміло!

Вставай, країно гордая, –
На подвиг бойовий,
З розбійницькими ордами
Вставай на смертний бій!

*Звучить фонограма пісні «Священная война»
(муз. О. Александрова, сл. В. Лебедева-Кумача).*

Ведуча 2: І у відповідь пролунало:
– Ти, земле наша, рідная, святая!
Ти, Батьківщино люба, золотая!
Це знову напад? З ворогом двобій?
Ми чуєм, нене! Ми йдемо на бій!

Ведуча 1: Народи грізні, мужні й войовничі
Встають до бою, подвигу й січі,
І в спільний клич злились мільйонні кличі!
– Трощи фашизм залізом і вогнем!

Ведуча 2: Палала рідна земля, буйні трави та красиві польові квіти
вкривалися багрянцем крові її захисників. Ніхто не міг передбачити,
коли закінчиться цей смертельний поєдинок, кому випаде доля
залишитися живим, щоб побачити щасливу мить Перемоги.

Ведуча 3: Чорно димлять українські степи,
Рік сорок перший: біженці, пил.
Рік сорок перший: відступи, смерть...

Гнівом серця наповняються вщерть.
Серед пшениць, не сягнувши Дніпра,
Наш грузовик, як свіча, догора.
Степ український палав і стогнав,
Хлібом згорілим про помсту волав.
Кров'ю дітей, що від куль полягли,
Серце виймав... З передсмертної мли,
Мовчки на друзів своїх бойових
Глянув солдат. Навіть вітер притих...
І так, наче кликав вперед, на Берлін,
– За тебе... – не мовив, а вистрелив він.

- Ведуча 4:**
- За тебе, дівча карооке!
 - За тебе, згорьована мати.
 - За тебе, наш Дніпре широкий!
 - За світлу під променем хату!
 - За море широке, де грає зоря!
 - За пісню прозору, як спів Кобзаря!
 - За тебе, безкрає роздолля!
 - За тебе, гілляста діброво!
 - За тебе, схвильоване поле!
 - За тебе, дитя чорноброве, до бою йдемо.
 - Щоб ворог згинув повік!

*Звучить пісня «Эх, дороги»
(муз. О. Новикова, сл. Л. Ошаніна).*

Ведуча 3: За роки війни на фронтах загинуло 3 млн українців; 5,5 млн загинуло в зоні окупації, 2 млн було примусово вивезено на роботи до Німеччини. Не залишилося жодної сім'ї, яка б не оплакувала загибель рідних чи близьких.

Ведуча 4:

Розп'ятий рідний край весь засланий димами,
Обдертий до кісток, ти бачив лиха вщерть.
Не раз схилився гай і гнівно бив гілками.
Коли у пізній час росистими стежками
Під дикий вигук «шнель!» вели людей на смерть.
І ти гукав не раз, не стримавшись від муки,
Як катували знов дітей і матерів.
Ламали їм кістки, огнем палили руки.
Виймали очі їм, неначе хижі круки,

Немає більш тортур, щоб край мій не терпів!

Ведуча 3: Україна в напрузі. Невже їй кінець?
І зі сходу на захід зірвався боєць.
Щоки впали йому,
З рани бризнула кров,
І вперед він з бійцями в атаку пішов.
Бо є клятва єдина і воля єдина,
Єдиний клич і порив:
Ніколи, ніколи не буде Вкраїна
Рабою німецьких катів!

Ведуча 4: Війна... Це відвага захисників прикордонних застав, це нескорений Донбас, це 900 днів блокадного Ленінграда, це клятва панфіловців: «Ні кроку назад, за нами Москва!». Це здобута вогнем і кров'ю перемога під Сталінградом, це подвиг героїв Курської дуги, це штурм Берліна. Це пам'ять серця всього народу.

Ведуча 1: Позаду степові перевали,
Дні і ночі в боях грозові.
І бійці простяглись на привалі,
На обпаленій вітром траві.

Ведуча 2: Хвилини затишшя. Відпочинок після бою. Можна випрати та випрасувати білизну, поголитися. Привести до ладу зброю, написати листа, послухати та заспівати під гітару чи гармошку улюблену пісню.

Ведуча 1: Пісні воєнних років... Від найперших залпів та пострілів і до переможного травневого салюту – всю війну знаходилися вони у бойовому солдатському строю.

Ведуча 2: Тільки-но пролунає та чи інша пісня, і розпрямляються плечі, зникають зморшки на обличчях людей, займаються завзятим блиском або наповнюються глибокими роздумами очі.

Ведуча 1: Хлопець грає про Катюшу
І про сизого орла,
Змовкли яблуні і груші,
Тиша їх в полон взяла.
Бо й про них слова поета
Вже живуть багато літ.
Весни, ніби естафету,

По землі несуть свій цвіт.
А «Катюша» не старіє –
В неї старості нема...

Звучать уривки з пісень фронтових років «В землянке» (муз. К. Листова, сл. О. Суркова), «Тёмная ночь» (муз. Н. Богословського, сл. В. Агатова), «Случайный вальс» (муз. М. Фрадкіна, сл. Є. Долматовського), «В лесу прифронтовом» (муз. М. Блантера, сл. М. Ісаковського).

Присутні ветерани війни і учасники вечора підспівують.

Ведуча 2: Якими короткими були такі перепочинки між боями! І знову в атаку, знову вперед, руйнуючи ворожу оборону. Вперед: через лісові завали, мінні поля, кордони на дорогах, ущелини, яри та балки, через річки та болота.

Ведуча 3: Гітлер обіцяв німецькому народу численну воєнну здобич та владу на величезних просторах нашої планети «від Уралу до Північного моря». Але настав сорок п'ятий рік.

Ведуча 4: Вже весна буя на виднокрузі
І розмаєм стелиться в полях.
Вирушають переможці-друзі
На берлінський автострадний шлях.
Так нехай дрижить барліг розбою,
Чорній зграї вже надходить скін.
Йдуть війська могутньою ходою
У Берлін!

Ведуча 3: 9 травня 1945 року. Цей день увійшов в історію людства як День Перемоги нашого народу у Великій Вітчизняній війні.

*Звучить уривок з пісні «Как, скажи, тебя зовут?»
(муз. Б. Баснера, сл. М. Матусовського).*

Ведуча 4: Благословенна й радісна година
Безсмертна буде в пам'яті віків,

Як над палаючими мурами Берліна
Стяг Перемоги в небі прошумів.

Ведуча 3: 22 червня 1941 року – 9 травня 1945 року. Два дні. Дві дати. Між ними – 1418 страшних днів, 34000 виснажливих довгих воєнних

годин, кожна з яких увібрала в себе стільки трагічних і великих подій, стільки горя і радощів!

Ведуча 4: Понад 20 млн радянських людей полягло в боях за наше світле сьогодні. Вони вже ніколи не притиснуть до грудей посивілої голови старенької матері чи дружини, ніколи не піднімуть на руки сина чи доньку.

Ведуча 3: Їх не забути нам! Завжди палатиме
Вічною славою й Вічним вогнем
Подвиг, освячений битвами ратними
Переможним омріяним днем.
Скільки убито! І скільки повішено!
Все це забути? Ганеба і зло!
Чую, як зболена пам'ять притишено
Йде до могил і схиляє чоло.

Ведуча 1: У день голубого квітучого маю
Я зараз до всіх вас звертаюсь, волаю:
Залиште на хвилю щоденні турботи,
З собою побудьте в глибокій скорботі.
Згадаймо тих, хто кував Перемогу й загинув
За вас і за мене, за всю Батьківщину.

*Звучить пісня «Журавли» (муз. Я. Френкеля, сл. Р. Гамзатова).
На сцену виходять учні.*

Учень 1: Донецька земля за роки війни була рясно полита кров'ю. Фашистські загарбники відчайдушно намагалися утримати Донбас.

Повзуть по Україні, щоб волю пожерти,
Розлючені орди в цей час.
І тільки за щастя борючись уперто,
Катам не здається Донбас.

Учень 2: Безмежна відданість Батьківщині, святе полум'я ненависті до поневолювачів та жага помсти перетворили миролюбивих цивільних людей на легендарних героїв. Гітлерівським планам не судилося збутися.

Донбас нікто не ставил на колени,
И нікому поставить не дано.

Учень 1: Ціною неймовірних жертв наш край залишився нескореним. За час окупації Донецької області загинуло 216055 чоловік, знищено 149367 військовополонених, примусово відправлено до Німеччини 252239 чоловік.

Учень 2: 7 жовтня 1941 року німецькі загарбники захопили наше рідне м. Дебальцеве. Майже за два роки окупації було знищено 384 підпільники, під загрозою розстрілу відправлено до Німеччини 1197 чоловік, 1139 солдатів і офіцерів не повернулися з війни.

Учень 1: Ми пам'ятаємо їх. Вдячні нащадки пишуть золотом «Книгу Пам'яті» – священну книгу минулого. Кожен з тих, хто записаний там, міг сказати Батьківщині:

Я віддав свою кров,
Свою силу і ніжність до краплі.
Щоб з пожару ти встала,
Тополею в небо зросла.

Учень 2: Запалимо ж свічу,
Нехай палає в ній вогонь.
Героїв-дебальчан
Ми згадуємо знов і знов.

Запалюється поминальна свічка.

Учень 1: Ільїн Микола Якович – Герой Радянського Союзу, снайпер, гвардії старшина. На фронт пішов добровольцем. У лютому 1942 року шляхи війни привели до рідного міста. Тут відкрив рахунок знищеним із снайперської гвинтівки. Усього вбив 494 гітлерівців.

Учень 2: Мельников Анатолій Васильович – Герой Радянського Союзу, танкіст. Брав участь у боях за Крим, Прибалтику. Захищаючи м. Крустпілс, загинув смертю хоробрих.

Учень 1: Щербина Микола Семенович – Герой Радянського Союзу, льотчик. За роки війни здійснив 300 бойових вильотів. Знищив 9 літаків, 12 танків, 2 залізничні ешелони, 48 автомашин. Учасник Параду Перемоги. Помер у 1981 році.

Учень 2: Мокроусов Віталій Петрович – повний кавалер ордена Слави, розвідник. Десятки разів ходив у розвідку, брав «язика», здобував необхідні і дуже важливі відомості про живу силу та бойову техніку фашистів. Під Кенігсбергом з трьома товаришами захопив у полон

більш ніж 1250 солдатів ворога. У 1968 році трагічно загинув, рятуючи життя потопаючому.

Учень 1: Згадувати про загиблих – важко. Думати – гірко. Не пам'ятати – неможливо. Ніхто з них не думав про славу, коли йшов на смертний бій з ворогом, ніхто з них не думав про безсмертя – і вони лишилися вічно живими.

Учень 2: У героїчному літописі Великої Вітчизняної війни яскравою сторінкою сяє подвиг підпільників Краснодона. Молодіжна організація «Молода гвардія» об'єднувала близько 100 чоловік. У 1943 році внаслідок зради 71 підпільника (живими та убитими) фашисти скинули до шурфу шахти.

Учень 1: І знов запалимо свічу.
Хай легкий вогник той тремтить –
Смерть прийняли вони,
Щоб ми щасливо могли жити.

Запалюється свічка.

Учень 2: Улянні Громовій, Івану Земнухову, Олегу Кошовому, Сергію Тюленіну та Любові Шевцовій посмертно були присвоєні звання Героїв Радянського Союзу.

Учень 1: Братська могила... І слово одне –
«Молодогвардійці» – душу нам сколихне,
Мужності в серце наллє нам ущерть.
Напис – короткий, як постріл у смерть.

Ведуча 3: За роки окупації України фашистська машина смерті безжально знищила більше 5 млн мирних жителів, військовополонених. Жінок, дітей, стариків розстрілювали, вішали, спалювали живцем. Незагойною раною залишиться у нашій пам'яті Бабин Яр на околиці Києва, де в 1941–1943 роках фашистами було знищено біля 100000 чоловік.

Ведуча 4: Запалимо свічу...
Скорботи спалах – до живих.
Не забувайте, люди, їх,
Вони хотіли жити.

Запалюється свічка.

Ведуча 3: Ні, це не тиша! Незгасимий крик.
Ста тисяч серць предсмертний крик одчайний.
Тяжкий, гнітючий і нестерпний дим
Підносився над моторошним яром.
Він дихав смертю, він душив кошмаром,
Вповзав в доми страховищем глухим,
Могильний вітер з тих ярів повіяв –
Чад смертних вогнищ, тіл димучих згар.
Дивився Київ, гніволиций Київ,
Як в полум'ї метався Бабин Яр.

Ведуча 4: Відступаючи під натиском наших військ, фашисти усюди залишили сліди страшених злочинів, від яких здригнувся весь світ. Скільки людей було знищено в пеклі Трємбінки, Майданека, Дахау, Бухенвальда, Освенціма і сотен інших таборів смерті! Те, що відкривалося за колючим дротом, здавалося, не зможе вмістити людський розум. Газові камери, печі, торттури, «медичні» дослідження на живих людях, мотузки і матраци з людського волосся, абажури, гаманці з людської шкіри. Це забути неможливо!

Ведуча 3: За старим українським звичаєм
Пом'янемо загиблих в таборах усіх.
Хай легке полум'я
Збудить вічну пам'ять про них.

Запалюється свічка.

Ведуча 4: Перемога дається легко. Шлях до Перемоги тяжкий, омийтий кров'ю бійців, означений смертями тих, хто заплатив за неї своїм життям. Так було на війні. Після бою поспіхом копали яму. Писали олівцем на фанерці ім'я та прізвище і йшли далі. Зоставався в степу під дощем та вітром невисокий пагорб. Час поступово зрівнював його з землею, вицвітав напис...

Ведуча 3: Яке ім'я у хлопця? Чий він? Звідки?
Згубились на війні останні свідки.
Високі трави хвилями журними
По всій Європі хилються над ними;
І хоч давно затихла далина,
Зітхають трави боляче: «Війна-а-а...»

Ведуча 4: Запалимо свічу, щоб честь віддати

Тобі, незнаний воїне-солдате.
Нехай у пам'яті постане дата —
Безмовний подвиг невідомого солдата.

Запалюється свічка.

Ведуча 1: Палає свічка. Свічечка палає,
Немов крізь роки промовляє
Загиблій, невідомий нам герой:
– Сини наші вірні. Брати, матері наші й сестри,
Не треба печалі: ми падали в січах без ляку.
Над нами ніколи не плакали тужно оркестри,
Бо з наших плацдармів живі починали атаку.
За те, щоб земля не зійшла з голубої орбіти,
Щоб в юному світі і нині, і присно, і завше
В трагічному ритмі за травнем приходило літо,
Щоб наші сини не були од батьків своїх старші.

Ведуча 2: Неймовірно дорогу ціну заплатив наш народ за Велику
Перемогу – життям 20 млн синів та дочок. Пам'ять про них священна.
Священні ті місця, де пролягли їхні шляхи.

Ведуча 1: Де б ви не бували, куди б ви не їхали, обов'язково зустрінете
їх. На площі, біля шляху, за огорожею сільських кладовищ або край поля
стоять бронзові солдати. Війна розставила їх на варті біля братських
могил. Урочисті і прості слова: «В цій братській могилі поховані...» І
прізвища, прізвища, прізвища... Один рядок, а за ним — ціле життя.
Недовге життя...

Ведуча 2: Там сплять навічно воїни-солдати,
Чиїсь батьки, чиїсь брати й сини.
Їм не судилось весен зустрічати,
Тих, що стрічаєш ти після війни.

Там сплять твої ровесники-орлята,
Тепер уже були б із них орли.
Запалим свічку в пам'ять про солдатів,
Що у боях за тебе полягли.

Запалюється свічка.

*Звучить уривок з пісні «Каждый четвёртый»
(муз. Т. Хреннікова, сл. М. Матусовського).*

Учень 1: Хвиля вийшла на берег, на мить зупинилась біля обеліска і прошепотіла: «Вони любили... вірили... жили... мріяли...»

Учень 2: «Прекрасно, але надто мало жили вони!» – зажурено гомонять тополі і скрушно опускають листя.

Учень 1: «Пішли рано, але кожен подужав шлях тисячолітній», – шепоче вітер.

Учень 2: «Життям своїм і кров'ю заплатили вони за Велику Перемогу», – тужно мовить сонце.

Учень 1: Прилетіла зграя білих голубів, і все довкруг наповнилось шурхотом білих, як сніг, крил. «Герої не помирають. Вони завжди з нами», – співають білі голуби.

Учень 2: І виблискує у промені сонця обеліск, наче крапля пролітої героями крові, – одна крапля з великої краплі безсмертя.

Ведуча 2:
Пливе, наче вічність, здобута в бою,
Хвилина мовчання.
Натягнуті нерви, немов тятива,
Пронизує пам'ять скорбота прощання.
І сумно згасає, і тяжко сплива
Хвилина мовчання.

Оголошується хвилина мовчання.

Ведуча 1: Вже мало залишилось у живих тих, хто зі зброєю в руках захищав нашу Батьківщину. Кожного року їх невблаганно стає все менше і менше. Ми називаємо їх одним словом – ВЕТЕРАНИ.

*Звучить уривок з пісні «Солдаты войны»
(муз. С. Пожлакова, сл. Г. Горбовського).*

Ведуча 2: Сьогодні, напередодні Великого Свята Перемоги, на нашому вечорі присутні:

Дмитренко Раїса Іванівна,
Осауленко В'ячеслав Тимофійович,
Петров Микола Кузьмич,
Рак Микола Андрійович,
Чеботарьова Ганна Іванівна.

Ведуча 1: Повідайте, повідайте всім нам,
Повідайте онукам, ветерани,
Які шляхи пройти судилось вам
Крізь полум'я від Волги до Балканів.
Повідайте... І не соромтесь ви
Про власну мужність гордо розказати.
Засвідчать всі ваш подвиг світовий –
Москва, і Брест, і Київ, і Карпати.

*Ветерани війни діляться спогадами та відповідають
на питання присутніх на вечорі.*

*Звучить пісня «Где же вы теперь, друзья-однополчане»
(муз. В. Соловйова-Седого, сл. О. Фатьянова).*

Ведуча 2: Дорогі ветерани!

Це саме ви колись на полі битви помирали,
Щоб нам жилось у мирі і на волі.
Тому ми щиро вас вітаємо зі святом,
Щоб ви були щасливі і здорові,
Щоб не спіткали вас в житті невдачі і неправда,
Щоб не сивіли скроні від образ і горя.
Щоб у господі хліб був і до хліба,
Щоб не була важкою ваша доля.
Тож із святом вас, з Днем Перемоги вас вітаємо,
Вам усього найкращого в житті бажаємо!

*Вручення квітів та сувенірів ветеранам.
Звучить пісня «Встреча назначена на завтра»
(муз. В. Гордєєва, сл. Є. Радова).*

Ведуча 1: Дорогі друзі! Готуючись до ювілею Перемоги, ми попрохали читачів заповнити анкету. Відповіді порадували нас, тому що в кожній сім'ї жива пам'ять про тих, хто віддав свою молодість в ім'я миру на землі.

А роботи юних художників – читачів дитячої бібліотеки, ще раз підтвердили: «Ми пам'ятаємо все». Ці роботи ви можете побачити на вернісажі «А подвиги повік не помирають». Більш докладно про Велику Вітчизняну війну ви дізнаєтесь, якщо звернетесь до літератури, представленої на книжковій виставці «Нашу пам'ять обпалює Вічний вогонь», куточка пам'яті «Ми пам'ятаємо...» та виставки фото-документів «Шляхами війни».

Звучить пісня «Звезда Победы» (муз. В. Терентьева, сл. Л. Куксо).

Мараховська І.С.,
бібліотекар Октябрської сільської
бібліотеки-філії № 29
Великоновосілківської районної ЦБС

«СХИЛЯЄМ ГОЛОВИ МИ НИЗЬКО Й УСІМ ПОКЛІН ВАМ ВІДДАЄМ...»

(Літературно-музичний вечір)

Оформлення фойє Будинку культури:

1. Відкритий перегляд літератури: «Ми будемо довго пам'ятати»: 60-річчю Перемоги присвячується.

I. Розділ: «В цей день нестимуть люди завжди квіти».

II. Розділ: «З тобою, роде мій орлиний, іду дорогами війни».

III. Розділ: «Сповідь солдатського серця».

IV. Розділ: «Вас пам'ятають вдячні земляки».

Цитата: *Ніхто не забутий,
На попіл ніхто не згорів,
Солдатські портрети
На вишитих крилах пливуть,
І доки є пам'ять в людей
І живуть матері, допоки й сини,
Що спіткнулись об кулі, – живуть.*

(Перед початком свята у фойє Будинку культури лунають пісні воєнних років, а також пісні, присвячені Перемозі).

2. Стенди з фотографіями фронтовиків «Герої живуть поруч із нами».

3. Фотовиставка «З руїн піднімався Донбас...».

4. Фойє прикрашене букетами квітів, гірляндами з повітряних кульок.

Оформлення сцени:

У глибині сцени – панно «Пам'ятник невідомому солдату» і напис «60 років Великої Перемоги».

На авансцені – гірлянда Слави. Лежить солдатська каска, поруч стоїть гільза від снаряду.

Жителі села чекають біля приміщення Будинку культури.

Ветеранів підвозять на машині (автобусі). Присутні утворюють коридор, яким до автобусу підходять одягнені у національні костюми школярі, допомагають вийти ветеранам і проводять їх до входу у Будинок культури. Тут їх зустрічають дівчата в українському вбранні з хлібом-сіллю. Потім ведуть ветеранів до зали – передні ряди для ветеранів та їхніх сімей. Глядачі теж займають свої місця. Завіса закрита. Повільно згасає світло. Тихо звучить мелодія пісні «До свідання, мальчики» (сл. і муз. Б. Окуджави).

На цьому фоні лунає голос диктора.

Диктор: Війна. Велика Вітчизняна війна радянського народу проти фашистських загарбників. Страшна війна минулого століття, пекуча рана, яка болить досі чи не в кожній родині в Україні.

Воїни-переможці проявили чудеса героїзму, стійкості, мужності, билися за кожен клаптик рідної землі до останнього подиху, до останньої краплі крові, вистояли і перемогли.

Для України ціна тієї Перемоги жахлива – мільйони людських життів, зруйнована економіка.

Кожен другий воїн поліг у боях, кожен другий з тих, хто лишився живим, був поранений.

Гоїлися рани, зростали повоєнні покоління. Шість десятиліть тому земля нашої, нині незалежної, держави була звільнена від завойовників. Все менше залишається учасників Великої Вітчизняної війни.

Честь їм і шана, живим!

Вічна слава загиблим!

Хай не згасає пам'ять про героїв!

Відкривається завіса, свято починається. Лунає мелодія вальсу. На сцену, кружляючи у танці, виходять молоді пари – випускники школи. Виходять на фоні музики ведучі (дівчина, хлопець).

1-й ведучий: Цей танок, цей вальс, цей вальс...
Цей повільний плавний політ...
Для нього, для неї, для вас –
Вальс над селищем нашим летить.

2-й ведучий: Для дівчат, що вже звідали бід,
І для хлопців, хрещених війною,
Через стільки полум'яних літ

Все звучить іще вальс випускний.

*На фоні мелодії вальсу чути звук повітряної тривоги.
Пари завмирають. Звук замовкає.*

У глибині сцени, коли з'являється звук тривоги, проходить загін солдатів (у касках, плащ-палатках). Юнаки, що танцювали, по-черзі залишають партнерш і приєднуються до солдатів. Дівчата, яких залишили партнери, завмирають, дивляться їм вслід. Загін іде за сцену.

*Звучить з наростанням пісня «Священная война»
(сл. О. Александрова, муз. В. Лебедєва-Кумача).*

1-й ведучий: Крізь сльози і плач ви прощалися,
З сльозами зривались слова –
Вернися, коханий, додому,
Будь проклята світом війна.

2-й ведучий: Юнацькі роки молоді –
Вам добре тішитись в труді,
Тесать, копать, залізо б гнути,
Садити сад, зелені рути,
Плоти ганяти по воді.

1-й ведучий: Вам гладить золоте волосся,
Своє тепло коханій дати.
Ви ще не вмiли обнімати,
А воювати довелося...

2-й ведучий: Тієї пам'ятної червневої пори, як і завжди, догорав рожевий світанок в обіймах спраглої ночі, пив теплу росу із трав та замріяно слухав останні звуки гармоніки у сільському клубі.

Тут випускники 1941 року танцювали свій останній шкільний вальс. І не знали, що через декілька хвилин – рівно о 4-й ранку 22 червня, – вони закружляють у кривавому танку війни, яка триватиме 1418 днів і ночей.

Коли ведучі говорять свої слова, дівчата дістають заздалегідь приготовані хусточки з червоними хрестами, пілотки. Вдягають їх і йдуть зі сцени вслід загону солдатів.

*Солістка виконує пісню «Степом, степом, йшли у бій солдати»
(муз. А. Пашкевича, сл. М. Негоди).*

Ведучий оголошує вихід читця поза сценою.

*Тихо лунає пісня «Довоєнний вальс»
(муз. Т. Аєдоницького, сл. Ф. Лаубе).*

Виходить читець і читає вірш «Солдатська мати» учениці Новопетриківської ЗОШ Великоновосілківського району Надії Устюжаніної.

Старенька мати жде листа від сина,
В волосся вже прокралась сивина,
А під вікном схилилася калина,
І по землі іде жорстокая війна.
Старенька мати жде листа від сина,
Завітного трикутника нема,
І крапля крові на обличчі сина
Червоною калиной застига.
Старенька мати жде листа від сина,
Проїшли роки, закінчилась війна,
Все також під віконцем хилиться калина,
Старенька мати сина вигляда.
Старенька мати звістку жде від сина,
Останньою надією жива,
Пред нею будь-яка війна безсила,
Хоча ми знаєм – чуда не бува...

Ведучі читають вірш Раїси Лук'янчук, донецької поетеси «Віч-на-віч зі старими листами».

1-й ведучий: Гортаю давні дати уночі,
Ховаюсь, озираюсь і радію,
Листи мої, що-небудь прошепчють
Про давнє те, що й снитися не сміє!

2-й ведучий: Збираю сині колосочки фраз,
Всміхаюся, хвилююся, радію,
І щемно відчуваю кожен раз,
Як пам'яттю листів я багатію.

1-й ведучий: Лист з фронту, маленький трикутник. Його написав солдат у перервах між боями – чи дійде він – цей лист? Які дороги ведуть до рідного краю? І чи знайде він там матір, дружину, сина?

2-й ведучий: Так, він знайшов свого адресата. І у священний день Перемоги його тримає у руках вже правнук загиблого солдата.

Виходить син загиблого солдата і виводить за руку онука. Хлопчик вголос зачитує фронтового листа.

На сцену виходить хор, стає поруч. Вони разом співають пісню «Письмо отца» (муз. Є. Мартинова, сл. О. Дементьєва та Д. Усманова).

Всі йдуть зі сцени, виходять ведучі, затримують онука і прохають відповісти на запитання.

1-й ведучий: А чи знаєш ти, що це була за війна?

2-й ведучий: Хто тобі розповідав про неї?

1-й ведучий: А чи зараз ви граєте з друзями у солдатів, у війну?

2-й ведучий: Чи твої друзі зараз присутні у цьому залі? Давайте разом запросимо їх на сцену.

Звучить пісня у запису «Пусть всегда будет солнце» (муз. О. Островського, сл. Л. Ошаніна).

Під оплески вихователька дитячого садка виводить вихованців. У них в руках – букети квітів та повітряні кульки. Ведучі запитують у дітей, а вони по черзі відповідають.

1-й ведучий: Діти, чи знаєте ви, що ми сьогодні святкуємо? Як зветься це свято?

2-й ведучий: Хто переміг у цій війні?

1-й ведучий: А чи знаєте ви, з ким воювала наша країна?

2-й ведучий: У ваших родинах є ветерани? Хто воював, дідусь чи бабуся?

1-й ведучий: А чи хочете ви привітати наших ветеранів, підготувалися? Просимо вас.

Діти – вихованці дитячого садка – декламують вірші В. Сосюри: «Пісня», «Неначе сон», «Ми переможемо».

1-й вихованець: Гей, на заході гармати
Розорали ниви вкрай,

Проводжає сина мати
Захищати рідний край.

2-й вихованець: Руки зморщені на плечі
Положила, скоро в путь.
І в очах її стареньких
Сльози зорями цвітуть.

3-й вихованець: Неначе сон, проміння мідь
До серця кров'ю лине,
В полоні ворога кричить,
Ридає Україна.

4-й вихованець: Вже жду та жду. Спахне в очах,
У вікна день полине –
І я проснусь... Уся в квітках
Сіятиме Вкраїна.

5-й вихованець: Ми переможемо! Про це
Шумить зима снігами,
І віють радістю в лице
Протяглі вітру гами.

6-й вихованець: Ми переможемо! Вночі
Про це нам світять зорі,
Промінням ката кленучи
В безмежному просторі!

7-й вихованець: Про це і сонце світить нам
З ясного небозвода,
Бо перемога тільки там,
Де правда і свобода!

Під оплески залу діти сходять зі сцени, вручають ветеранам квіти.

Танцювальний колектив виконує жартівливий танок.

Дзвенить шкільний дзвоник. На сцену виходить вчителька (перша вчителька у школі цього селища, що навчала дітей з кінця 40-х років). У залі коло сцени стоять діти у національних костюмах з гвоздиками.

Вчителька: Дорогі мої учні! Сьогодні ми в черговий раз зібралися з вами на урок мужності! До цього дня довгі 60 років пліч-о-пліч йшли

солдати Великої Вітчизняної війни, їхні родини, солдатські вдови – всі, хто своєю тяжкою відданою працею наближав Перемогу у війні з загарбником!

Відкриває шкільний журнал і робить перекличку. Вона називає прізвище, а ведучий відповідає, якщо назване прізвище того, хто не дожив до цього дня. Школяр кладе гвоздику у каску.

У списку також прізвища і тих воїнів, що працювали у радгоспі у воєнні роки, солдатських удовиць. Ті, хто живі і присутні у залі, відповідають за себе самі, а діти несуть їм гвоздики на місце.

Вчителька завершує перекличку, називає прізвище присутнього ветерана: «Злобін Ваня, відповідай за темою уроку. Можеш з місця». Ветерану підносять мікрофон у залі.

Спогади ветерана.

Вчителька: Молодець, Ваня, сідай. Павло Кашлаков, ти розкажеш нам про твою участь у захисті Новоросійська та про битву за Сталінград?

Спогади ветерана.

Вчителька: Дорогі ветерани! Ви блискуче виконали завдання Вітчизни – відстояли її від фашистських загарбників. За це вам честь і хвала! І всенародна шана! Ваш подвиг надихнув до творчості поетів, композиторів, письменників. Сьогодні звучать на вашу честь вірші наших поетів-земляків: В. Сосюри, М. Рибалка, Н. Устюжаніної, Л. Ляшенко, Р. Лук'янчук, в яких оспівано ваш тяжкий шлях до Перемоги. Низький уклін вам, герої! (Вклоняється ветеранам).

Виходять діти і вручають букети квітів вчительці, допомагають їй зійти зі сцени, проводжають до місця у залі.

*Ансамбль виконує пісню «Ветерани війни»
(муз. Т. Потапенко, сл. Ю. Подухіна).*

Сцену готують до інсценівки уривку з повісті Б. Васильєва «А зорі тут тихі». У глибині сцени сидять на траві п'ятеро дівчат у військовій формі, обідають. Поруч лежать автомати. Тут же сидить і старшина Васков.

Старшина: Дарма стукаєш, товаришу перекладач! Я тобі, розумієш, не дролюшка, й нічого мені шматочки підкладати. Накладай, як бійцю положено!

Гурвич: Я і накладаю.

Старшина: Бачу! Худюща, як весняний шпак.

Гурвич: У мене конституція така.

Старшина: Конституція? Он, у Бричкіної також конституція. Як у всіх, а втім, на неї приємно подивитися. (П'ють чай).

Старшина: Слухай бойовий наказ! Ворог, силою до двох озброєних до зубів німців, іде в район Воп-озера з метою напасти на Кіровську залізницю. Нашому загону в кількості шести чоловік доручено тримати оборону і захопити ворога в полон.

Я вирішив зустріти ворога на основній позиції і, не відкриваючи вогню, запропонувати здатися. У випадку опору, одного вбити, а другого все ж таки взяти живим.

На запасній позиції залишити все майно під охороною бійця Четвертак. Бойові дії починати лише за моєю командою. Своїм замісником призначаю молодшого сержанта Осяніну. А якщо і вона вийде зі строю, то бійця Гурвич. Питання?

Четвертак: А чому мене в запасні?

Старшина: Не суттєве запитання, товаришу боєць! Наказано вам, ось і виконуйте!

Осяніна: Ти, Галко, наш резерв.

Комелькова: Питань нема. Все ясненько.

Старшина. А ясненько, так прошу пройти всіх на позицію. І щоб не ворухнувся ніхто! Першим з ними буду говорити я!

Гурвич: Німецькою?

Старшина: Російською! А ви перекладайте, якщо не зрозуміють. Ясно говорю? Все, інструктаж закінчено.

*Ліхтарем освітлюється перша позиція:
старшина дримає, Осяніна торкає його за ногу.*

Старшина: Німці?

Осяніна: Де?

Старшина: Фу, ти, чорт! Здалося...

Осяніна: Подрімайте, Федоте Євграфовичу, я шинель вам принесу.

Старшина: Що ти, Осяніна, це так зморило мене. Покурити треба.

Відходить, виймаючи кисет. Промінь ліхтаря освітлює другу позицію, де стоїть, розчісуючи волосся, Комелькова.

Старшина: Фарбоване?

Комелькова: Своє. Ви не думайте, товаришу старшина, у мене там Бричкіна спостерігає. Вона оката.

Старшина: Гаразд, гаразд.

Комелькова: Товаришу старшина, а ви жонатий?

Старшина: Жонатий, боєць Комелькова.

Комелькова: А жінка ваша де?

Старшина: Звісно де — вдома.

Комелькова: А діти є?

Старшина: Діти? Був хлопчик. Помер. Акурат перед війною.

Комелькова: Помер?

Старшина: Так, не вберегла матуся.

Друга позиція. Старшина переходить до Гурвич, яка сидить з розкритою книжечкою.

Гурвич:
Рожденные в года глухие,
Пути не помнят своего.
Мы дети страшных лет России,
Забуть не в силах ничего!

Старшина: Кому читаєш? (Гурвич намагається встати, але Васков махає рукою). Кому, питаю, читаєш?

Гурвич: Нікому. Собі.

Старшина: А чого вголос?

Гурвич: Так вірші ж!

Старшина: А... Очі псуєш.

Гурвич: Видно, товаришу старшина.

Старшина: Вголос ти, все-таки, не читай. Під вечір повітря тут сире, а зорі тут тихі, і тому чути за 5 верст.

Третя позиція. Васков підходить до Бричкіної.

Старшина: Звідки будеш, Бричкіна?

Бричкіна: З Брянщини, товаришу старшина.

Старшина: В колгоспі працювала?

Бричкіна: Працювала. А більше батькові допомагала. Він лісник, на кордоні ми жили.

Старшина: Тому-то і «крячеш» гарно. Нічого не помітила?

Бричкіна: Поки нічого.

Старшина: Ти все, Бричкіна, примічай. Чи не коливаються кущі, чи не хвилюються птахи. Ти – людина лісова, все розумієш.

Бричкіна: Розумію.

Старшина: То-то, «Лиза, Лиза, Лизавета, что ж не шлешь ты мне привета». Це така пісенька у наших краях.

Бричкіна: А у нас...

Старшина: Потім з тобою заспіваємо, Лізо. Ось виконаємо бойовий наказ і заспіваємо.

Бричкіна: Чесне слово?

Старшина: Ну, сказав же.

*Четверта позиція. Четвертак сидить, загорнувшись в шинель.
Підходить Васков.*

Старшина: Ти що скорчилась, товаришу боєць?

Четвертак: Холодно.

Старшина: (Простягаючи руку). Та не рвись ти, господи! Лоб давай! Ну? Жар в тебе, товаришу боєць. (Дістає флягу). Так приймеш, чи розбавити?

Четвертак: А що це?

Старшина: Мікстура. Ну, спирт, ну!

Четвертак: Ой, що ви, що ви...

Старшина: Наказано прийняти. Пий, і зразу води.

Четвертак: Ні, що ви!

Старшина: Пий без розмов!

Четвертак: Ну, що ви! У мене мама медичний працівник...

Старшина: Нема мами! Війна є, німці є, я є – старшина Васков! А мами нема! Мами у тих будуть, хто війну переживе. Ясно говорю?! Видужай тільки до завтра. Дуже тебе прошу, видужай!

Позиція п'ята. Осяніна спить, старшина тягне її за шинель.

Осяніна: Що?

Старшина: Тихіше. Чуєш?

Осяніна: (Схоплюється). Птахи кричать.

Старшина: Сороки. Сороки-білобоки шумлять, Рито. Значить, хтось іде, турбує їх. Не інакше гості. Піднімай, Осяніна, бійців! Але тихо, щоб ні-ні!

Осяніна, взявши автомат, іде. Підходить Гурвич.

Гурвич: Здрастуйте, товаришу старшина.

Старшина: Здоров! Як там ця Четвертак?

Гурвич: Спить, будити не стали.

Старшина: Правильно вирішили. Будь тут для зв'язку. Тільки не виглядай. (Вдивляючись у далечінь). Ну, ідіть же, ідіть.

Гурвич: 3, 5, 8, 10, 12, 14, 15, 16... 16, товаришу старшина.

Учасники стоять, вишукавшись в одну лінію.

Старшина: Ми виконали бойовий наказ. П'ятеро дівчат проти роти фашистів. Та не пройшли вони, не пройшли. В живих залишився я один.

Дівчата: – Загинула від фашистської кулі тендітна Четвертак.
– І романтик Гурвич, яка і на війні не розлучалася із поетичним збірничком.
– Щоб не бути тягарем старшині, пустила собі кулю Рита Осяніна, залишивши в тилу малого сина, якого через 20 років приведе старшина на могилу матері та її бойових подруг.
– Чорне багновиння болота засмоктало Лізу Бричкіну, яка йшла по допомогу.
– Відводячи від пораненої Осяніної німців, співаючи на повен голос свою останню «Нет, не любил он», загинула безстрашна красуня Женья Комелькова.

*Хор виконує пісню «Журавли»
(муз. Я. Френкеля, сл. Р. Гамзатова).*

Виходять ведучі. Читають вірш В. Сосюри «Упав Берлін».

1-й ведучий: Упав Берлін, іще
Гула розвихрена земля,
А вже з барвистими квітками
Вступала тиша на поля.

2-й ведучий: І сходив мир на доли й води,
І в гарячковий стук сердець
Удари з заходу і сходу
Сказали ворогу: «Кінець!».

1-й ведучий: Кінець! Незборна правди сила,
Замовк гармат охриплий спів,
Кінець. І тиша оглушила людей,
Що звикли до громів.

2-й ведучий: І всі звели до сонця чола,
Що довго снилось їм у млі.
І стало тихо так навколо,
Мов не було іще ніколи
Такої тиші на землі.

*Хор виконує пісню «День Победы»
(муз. Д. Тухманова, сл. В. Харитонова).*

1-й ведучий: Слово для привітання надається голові районної Ради ветеранів...

На сцену виходить голова.

Голова: Війна, Велика Вітчизняна війна радянського народу – про неї треба знати і пам'ятати, щоб жахливі події більше не повторилися!

Дозвольте вам, шановні ветерани, з нагоди цієї визначної дати вручити нагороди, пам'ятні подарунки. (Називає прізвища, юнаки в костюмах підходять по черзі до ветеранів, допомагають піднятися кожному з них на сцену. Ведучі розповідають про них).

1-й ведучий: Кашлаков Павло Кузьмич, рядовий, воював у 27-й армії Південно-Західного фронту.

2-й ведучий: Брав участь у захисті Новоросійська, у Сталінградській битві, битві на Курській дузі, визволяв Румунію, Югославію.

1-й ведучий: Був тричі поранений, але пройшов весь шлях війни, з 1941 по 1945 рік, закінчив війну в Австрії.

2-й ведучий: Нагороджений медалями «За відвагу», «За взяття Відня», «За оборону Сталінграда», «За взяття Будапешта», орденами Вітчизняної війни I та II ступеня.

Голова вручає дарунок, ветеран стає поруч на сцені. Коли всі вийшли на сцену, отримали подарунки, голова пропонує сфотографуватися на пам'ять. Фотографуються.

Читець: Виходить на сцену та читає вірш донецького поета Миколи Рибалка.

Какою бы не праздновал я дату,
Каких бы в дом гостей не приглашал –
Не обойтись мне без того солдата,
Что в 45-м встал на пьедестал.
Не обойтись...
В глазах искрится солнце,
Кольшет ветер лепестки венка,
Все это светлой памятью зовется –
Той памятью, которой жить века.

*Виконується пісня В. Висоцького
«На братских могилах не ставят крестов».*

Виходять ведучі, читають вірш місцевої поетеси Людмили Ляшенко «Василь та Марія».

1-й ведучий: В останні дні читала баба Маня
Не Біблію перед страшним порогом,
Вона читала Книгу-Пам'ять,
І про Василька говорила з Богом.

2-й ведучий: У книзі тій, немов ясне віконце,
Є п'ять рядочків, як життя, коротких.
Ото усе її: і небо, й сонце –
На схилі віку із юнацтва промінь.

1-й ведучий: Коли писали книгу – всіх зрівняли,
Всім пам'ять по рядочках роздавали,
Але комусь таки припало більше –
Їх і донині, мов живих, любили.

Школярі виносять макет «Книги Пам'яті».

1-й школяр: Пам'ять людська не безмежна. Вона зникає разом з часом, і це відділяє нас від війни.

2-й школяр: Тому у 1995 році рішенням Президента та Уряду України з нагоди 50-річчя Перемоги, у 22-х томах була видана «Книга Пам'яті України» – унікальне видання, куди занесено багатотисячний список імен патріотів, що віддали своє життя на полі бою, померли від ран, пропали безвісти.

3-й школяр: У «Книгу Пам'яті Великоновосілівського району Донецької області» (10-й том) занесені імена 7674 воїнів-земляків та підпільників, що загинули у боях чи померли від ран в медсанбатах чи шпиталях.

1-й ведучий: До цього списку включено і наших односельців.

*Опускають екран, гасне світло.
Звучить пісня «Довоєнний вальс»
(муз. П. Аєдоницького, сл. Ф. Лаубе).*

Ведучі зачитують із «Книги Пам'яті» прізвища та всі дані односельців. У цей час на екрані демонструють слайди – фотографії цих солдатів.

Всі йдуть зі сцени. В темряві заходять два солдати-юнаки у солдатських касках та плащ-палатках. Поки вони йдуть по залу –

світло повільно загорається. Заносять факел, як символ Вічного вогню.

1-й ведучий: Уклонитися тим, хто поліг у бою,
Хто прикрив рідну землю собою,
Свято мужності й радість велику свою
Розмішали живою сльозою.

2-й ведучий: Хвилина мовчання, хвилина мовчання,
Пекуча й терпка, як сльоза.
Хвилина мовчання – в ній наша
Любов і гроза, як подвиг полеглих –
Священна хвилина мовчання.

Оголошується хвилина мовчання.

1-й ведучий: Вітер Вічний вогонь гойдає,
І печаль, і пісні, і сміх...
Всіх полеглих ніхто не знає,
Пам'ятають – усіх!

2-й ведучий: Хай звершене батьками і дідами наснажує нас на добрі справи в ім'я зміцнення Української держави, бажано всім, хто живе в Україні, щасливого і заможного життя, здоров'я вам, добра і злагоди!

1-й ведучий: Ми запрошуємо всіх вшанувати пам'ять загиблих покладанням вінків та квітів до пам'ятника воїнам, полеглим за визволення села.

Ветерани беруть гірлянди Слави, попереду стають солдати: 1-й з факелом, 2-й солдат бере каску з гвоздиками; глядачі беруть підготовані факели, запалюють їх від факела-символу, і всі прямують до пам'ятника для покладання квітів. В цей час звучить пісня О. Розенбаума «Красная стена».

Покладання гірлянди, квітів до пам'ятника.

*Козачок І.О.,
зав. відділом обслуговування
Добропільської ЦМБ*

«ЇХНІ ІМЕНА ВКАРБОВАНІ В ІСТОРІЮ»

(Презентація книг)

«Книга Пам'яті України. Донецька область». 9-й том

Черновол М.А. «Ми досі в дорозі» (Добропілля, 2005)

На презентацію запрошуються ветерани, учасники Великої Вітчизняної війни, рідні загиблих, учні та учителі шкіл міста, слідопити.

Сцена прикрашена плакатом «Немеркнучий подвиг». Завіса прикрашена портретами ветеранів, імена яких увійшли до «Книги Пам'яті України». 9-й том. Збоку на сцені стоїть журнальний столик, на якому гільза від снаряду, всередині якої горить вогонь, склянка з водою, на ній чорний хліб. Горять свічки.

Музичний вступ.

1-й ведучий: Роки війни... Чим далі вони від нас, тим значнішими і масштабнішими постають у свідомості героїчні подвиги, здійснені людьми під час захисту Батьківщини від фашистської навали.

2-й ведучий: Пройдуть роки, століття, але ніколи не забудеться героїчний подвиг народу у Великій Вітчизняній війні. З вуст у уста, з покоління в покоління будуть, як легенда, передаватися розповіді про тих, хто в смертельному двобої з фашизмом відстояв волю, незалежність нашої Батьківщини.

1-й ведучий: Згадаймо ту далеку літню ніч... Ніч із 21 на 22 червня 1941 року. Темрява. Туман. Тиша. Але тиша тривожна. Прикордонники прислухаються. На іншому березі Бугу гітлерівські війська закінчують останню підготовку, наводять тисячі гармат, до літаків підвішують бомби, заправляють паливом танки. Наближається час «Х» – 4.15... Гуркіт. Вибухи. Дим пожеж. Лемент поранених, плач жінок і дітей. Стогін самої землі.

2-й ведучий: Все починалося з грому небесного,
Такого жорстокого, такого нечесного.
Із ненависного, злісного грому,
Який на світанку вигнав із дому...
А небо світле закрили чорні хрести!
Господи! Боже! Якщо ти є, захисти!..
Крізь руки у двір гусенята малі..
І кров на травиці... І кров на землі..
І шипить у ставку гаряче залізо,

І полум'я дике шугає над лісом...
І мама мовчазно-бліді, мов стіна...
І тато поволеньки кажуть: «Війна...».

1-й ведучий: Колеса гулко стукали на стрілках, мимо проносилися якісь станції, роз'їзди. Задушлива літня ніч вдиралася в теплушки. За насипом, як наречені в білому вбранні, – берези. Спочатку вони стрімко бігли назустріч потягу, потім на секунду завмирили напроти розкритих дверей вагона і, не в змозі погнатися за ешеленом, відставали, танучи в темряві.

Молодший лейтенант, притулившись до дверей, мовчки куриє. Навчання в училищі позаду. Попереду – фронт.

Багато хто із-за шкільної парти безстрашно й гордо ступнув у заграву війни, у гуркіт канонади, ступнув і не повернувся.

2-й ведучий: Шлях до Перемоги був нелегкий. 1418 вогненних днів і ночей не замовкав гуркіт боїв, небачених по своїй жорстокості й розмаху. Нев'янучу славу радянському народу приніс нищівний розгром фашистських військ під Москвою, оборона Ленінграда, героїчна Сталінградська епопея, битва за Кавказ, грандіозна сутичка на Орловсько-Курській дузі, битва за Дніпро, Корсунь-Шевченківська операція, переможний штурм Берліна й багато інших великих і малих військових операцій. Пройшовши через усі випробування, народ вистояв і переміг.

Лунає чоловічий голос за кулісами, на фоні музики.

«Здрастуйте, мамо!

Вітаю Вас із Перемогою!

Нарешті настав той довгоочікуваний день, коли вся земля вільно зітхнула.

Мамо! Коли я пишу цей лист, руки тремтять, і від радості накопилися на очі сльози.

Ніхто із нас, фронтовиків, не може повірити у все це: у кінець війни, щастя, що нас охопило.

Ще вчора надвечір я вів вогонь по ворогу, так було пекуче, що навіть сорочка прилипла до тіла, хотілося пити, але не було часу.

Треба було змусити ворога здатися. І от настала ніч. Ніч тут була темна, у повітрі пахло пороховим димом, але зустрічний вітерець приносив бажану Перемогу.

Кінець війні! Перемога!..

Син».

1-й ведучий: Шістдесят років... Здавалося б, цього часу досить для того, щоб багато чого забулося, безповоротно пішло в минуле. Однак вірно сказано: ніхто не забутий, ніщо не забуте.

Ніколи не замовкнуть дзвони пам'яті, які постійно тривожать душі й свідомість ветеранів, їхніх синів, онуків і правнуків. Сполох цих дзвонів – наша совість, наша найбільша відповідальність за долі прийдешніх поколінь, за те, щоб усі свято берегли славні бойові традиції, невпинно несли далі спогад про подвиг героїв Великої Вітчизняної війни.

Швидко роки летять,
Без зупину ідуть дні за днями...
Без війни – шістдесят,
Мирні весни проходять над нами.
Ветерани війни,
Свідки грізних тих літ, скарби наші,
Пригадають вони
Тяжких днів гірку чашу.
Про солдат бойових,
Що життя віддали за свободу, –
Завжди пам'ять про них
Вічно житиме в серці народу.
Україна тепер самостійна,
Вона – незалежна,
Але пам'ять не стер
Плин років про війну, що безмежна.

Музичний номер

2-й ведучий: Велика Вітчизняна війна – героїчна сторінка у житті нашого народу, який одержав всесвітньо-історичну Перемогу над фашизмом.

У битвах Великої Вітчизняної війни яскраво розкрилася ратна доблесть, мужність, любов до Вітчизни, нескорена сила духу наших бійців.

1-й ведучий: Загиблі воїни, що вмерли від ран, що пропали без звістки, фронтовики, що вмерли в післявоєнний час, – всі вони

звертаються до нас: «Люди, бережіть мир, за нього заплатили дорогою ціною. Пам'ятайте про нас!»

Тому послухаємо їхні оповідання про війну, про важкі фронтові дороги, про поразки й перемоги, про товаришів по зброї. Як найдорожчі реліквії, зберігаються в сім'ях ордени, медалі, листи з фронту.

Чоловічий голос за кулісами, на фоні музики.

«Люба Галино!

Минув рік...

Рівно 366 днів як ми розсталися, перестали бачитися, розмовляти один з одним. Зв'язок – тільки письмовий.

От і сьогодні неділя. Пам'ятаєш ніч в Артемівську, 18 серпня – у день мого від'їзду на фронт? Базар, частування пивом постових – от як ти придумала, дотепер смішно! Сніданок з «маленькою», червоноармійський обід у компанії, останні години на галявині, частування яблуками. Петрик і Вадя, відчуваючи мій від'їзд, просили привезти з війни «маленькі гвинтівки».

Наше останнє «прощай», поцілунки – всі, всі! Всі деталі останньої ночі й дня від'їзду постали зараз перед очима. Все як наяву. Ні грім знарядь, ні фронтові будні, часом суворі і важкі, не стерли в пам'яті жодної деталі. Тільки здається, що все минуло занадто швидко. Хотілося б, щоб і ніч та, остання, тривала довше, і година розставання, і бесіда за сніданком, і пустоці з улюбленими дітлахами...

Андрій».

2-й ведучий: Поруч із цими реліквіями займе гідне місце 9-й том «Книги Пам'яті», у якому увічнені 7556 імен учасників бойових дій, що вмерли в післявоєнний час. З них по містах та селищах:

м. Добропілля – 697 чол.,
Добропільський район – 885 чол.,
м. Димитров – 771 чол.,
м. Красноармійськ – 1067 чол.,
Мар'їнський район – 2761 чол.,
м. Новогродівка – 343 чол.

Активну діяльність з підбору необхідних відомостей для «Книги Пам'яті» вели мешканці Добропілля.

1-й ведучий: Редакційну колегію «Книги Пам'яті» м. Добропілля склали:

Голова – Древаль Віктор Григорович,
Заступник голови – Жук Микола Павлович,

Заступник голови – Калініна Ірина Іванівна,
Відповідальний секретар – Ранчева Наталя Олександрівна.

Слово надається членам колегії.

2-й ведучий: Пам'ять... Вона дивиться на нас зі старих фронтових фотографій, вона у граніті й бронзі пам'ятників, у нев'янучих квітах у їхнього підніжжя. Пам'ять не дасть померкнути сторінкам історії нашої Батьківщини, вона – незримий міст між нашим минулим і сьогоднішнім.

Чоловічий голос за кулісами, на фоні музики:

«Мій дорогий сину!

Коли ти будеш читати цей лист, пройде багато років, відгримить війна, і на звільненій землі зацвіте знову щасливе й радісне життя, яке було до війни. Коли ти був зовсім маленьким, лежав ще в качалці й крізь сон посміхався, ми з мамою думали, що ти щасливий...

Прийшли дні згубної війни, і ти з мамою поїхав у евакуацію за Волгу, рятуючись від смерті, від дітовбивць, а я пішов на захист Батьківщини. Ти, напевно, як крізь сон, пригадуєш останнє прощання у березні 1942 року в чужій хаті станиці Кайсацької. Ти довго чекав мене, й не дочекався. Я, як і сотні, тисячі інших батьків, загинув у боротьбі із заклятими ворогами – німецькими фашистами, які напали на нашу країну, порушили мирне життя, принесли багато горя нам.

Але я вмираю глибоко впевнений, що ти, мій улюблений синку, будеш жити у вільній, квітучій країні. І ти, мій улюблений синку, не почервонієш за мене, за твого батька, а зможеш із гордістю сказати: «Мій батько загинув у боротьбі за майбутнє щастя, вірний присязі й Батьківщині». Я в жорстокій боротьбі з фашистами своєю кров'ю завоював тобі право на щасливе життя.

Цілую тебе, мій улюблений синочку, на все життя міцно, міцно.

Твій батько».

1-й ведучий: Страшне слово «війна» із пронизливим болем пролунало над Добропільською землею, змінило звичний трудовий ритм, перервало дзвінку пісню жайворонка над хлібами, що дозрівають, 22 червня 1941 року.

Мирне життя жителів міста, як і всього народу, було перерване війною. Пішли на фронт сотні наших земляків, щоб захистити Батьківщину від ворога.

2-й ведучий: Ворог наближався до Донбасу. 10–12 жовтня 1941 року на схід було відправлено коштовне устаткування, а шахти підірвано. 19 жовтня 1941 року селища й села району були зайняті окупантами, які встановили «новий порядок». Вони силоміць змушували людей працювати на себе, відновлювати шахти, будувати й розчищати дороги. Але, незважаючи на жорстокий терор, відновити шахти й почати видобуток вугілля фашистам не вдалося.

1-й ведучий: Боротьбу проти окупантів у нашому краї очолили патріоти-підпільники. Діяли: партизанський загін М.М. Ланцова, підпільні групи К.М. Рижакова, І.Г. Тарадайка, В.М. Самойлова, комсомольські групи М.І. Буряка, С.Д. Ходневича, І.А. Френзюка.

Вересень 1943 року Війська Південно-Західного фронту втретє, і вже назавжди, звільнили Добропілля від фашистських загарбників.

2-й ведучий: Ще гриміли поблизу бої, а жителі міста прямували на підприємства, вступали у відбудовчі бригади. Усюди розбирали завали, приступали до ремонту шкіл, лікарень, відкачували воду із затоплених шахт. В 1944 році на шахті № 17-18 ім. РСЧА діяли дві ділянки. З липня 1954 року почали давати вугілля три лави шахти № 2-2 «Добропілля».

У післявоєнні роки колишні фронтовики очолили господарство: сільські ради, виробничі дільниці, школи. За все відповідали вчорашні солдати війни.

1-й ведучий: Колектив шахтарів, який очолював Коршунков Микола Єгорович, у серпні 1947 року на 54 дні раніше наміченої дати повністю відновив шахту №17-18 ім. РСЧА.

Прощаєв Г.М. служив у армії до 1977 року, пішов у відставку у званні полковника. Ременний Ф.П. після війни закінчив Військово-медичну академію і пішов у відставку у званні полковника медичної служби, Гутник І.М. очолив колгосп, успішно працював і був шанований усіма членами господарства.

Слово надається рідним та близьким ветеранів, імена яких увійшли до 9-го тому «Книги Пам'яті України».

2-й ведучий: Є надія, що сьогодні мудрість ветеранів тієї страшної війни зіллється з молодим розумом, щоб вберегти рідну землю, на якій пролито стільки крові, від нового лиха та страждань.

Пройдуть роки, пройдуть століття, але і нові покоління будуть зберігати святу пам'ять про героїв Великої Вітчизняної, героїв нашого з вами часу.

- 1-й ведучий:** — Помните!
Через века, через года — помните!
О тех, кто уже не придет никогда,
Помните!
- 2-й ведучий:** — Не плачьте!
В горле сдержите стоны, горькие стоны.
Памяти павших будьте достойны,
Вечно достойны!
- 1-й ведучий:** — Люди!
Покуда сердца стучатся — помните!
Какою ценой завоевано счастье,
Пожалуйста, помните!
- 2-й ведучий:** — Встречайте трепетную весну, люди Земли.
Убейте войну, прокляните войну, люди Земли!
Мечту пронесите через года
И жизнью наполните!..
Но о тех, кто уже не придет никогда,
Заклинаю, — ПОМНИТЕ!
- 1-й ведучий:** Товарищи и граждане,
Друзья и господа,
Чтобы к любому-каждому
В дом не пришла беда,
Чтоб не померк навеки свет
На лучшей из планет
Скажите — НЕТ!
- 2-й ведучий:** — Скажите — НЕТ!
Войне скажите — НЕТ!
Чтоб в ожиданьи новостей
В полях и городах
Вовек ни взрослых, ни детей
Не мучил больше страх.
- 1-й ведучий:** — Чтобы, куда ни погляди,
Во всех краях Земли
Сияло солнце, шли дожди
И зонтики цвели...

Ради щастя и жизни на свете!
Ради воинов, павших тогда!
Никогда! Никогда! Никогда!
(*Р. Рождественський*)

2-й ведучий: Оголошуємо хвилину мовчання.

1-й ведучий: Давно закінчилася війна... Заросли травною окопи, на полях колоситься пшениця. Земля усе рідше згадує війну... А ми продовжуємо пам'ятати. Пам'ятаємо тих, хто захищав країну й не повернувся із фронту. Пам'ятаємо людей, на долю яких лягло важке випробування – війна із загарбниками, що тривала майже 4 роки.

2-й ведучий: Про війну написані томи, про війну говорять люди, що дивилися смерті в очі. Люди, які зробили свій внесок у Велику Перемогу. Сьогоднішні ветерани – живі свідки історичних подій. Тільки вони можуть розповісти нам про війну.

1-й ведучий: Один з них – Микола Андрійович Черновол – фронтовик, ветеран 13-го гвардійського Севастопольського полку 3-ї гвардійської Волноваської стрілецької дивізії 2-ї гвардійської армії. Він добровольцем пішов на фронт, коли йому тільки-но виповнилося 17 років. Визволяв Донбас, брав участь у боях на території Білорусі, Литви та Латвії. Був тричі поранений, отримав контузію голови. Війну закінчив у Прибалтиці 20 травня 1945 року після ліквідації однієї з останніх груп есесівців з Курляндського котла. Потім він ще п'ять років служив у Збройних силах на Кавказі, на кордоні з Туреччиною. Демобілізувавшись, повернувся у Добропілля. Все своє трудове життя віддав будівельній справі.

2-й ведучий: Миколу Андрійовича Черновола добра дружба зв'язує з працівниками Центральної міської бібліотеки. Микола Андрійович – частий гість вечорів-зустрічей, вечорів-реквіємів, присвячених війні. До того ж він почесний учасник поетичного клубу «Крила Надії», що діє при Центральній бібліотеці.

1-й ведучий: Ця людина охоче ділиться військовими спогадами і враженнями, якими стали вже далекі фронтові будні. Бібліотекарі зібрали ці матеріали й видали збірку творів ветерана «Ми досі в дорозі», присвятивши її 60-річчю Великої Перемоги.

До книги ввійшли нариси, спогади, етюди, замальовки, роздуми, які М.А. Черновол писав протягом багатьох років. Тут є спогади про останній день війни, жорстокі бої у Білорусії, ліричні нариси про фронтову дружбу та кохання.

Звучать уривки з книги.

2-й ведучий: Є імена, які викликають повагу, подив, захоплення. Є люди, без яких не мислиш життя громади, міста. Є біографії, які увібрали в себе славу, біль і суперечливість епохи. Є особистості, котрі самі створили себе і силу свою духовну та добро випромінюють навколо. Все це – про Миколу Андрійовича Черновола.

1-й ведучий: Шановний Миколо Андрійовичу! Вітаємо Вас із Святом Перемоги. Бажаємо Вам здоров'я, посмішок, тепла та шанування від усіх, задля кого ви відвоювали мир!!! Ми раді вручити Вам цю пам'ятну книгу.

*Гладкова А.П.,
зав. відділом обслуговування,
Єнютіна В.В.,
провідний методист Торезької ЦБС*

ПОВЕРНЕНА КРАСА

(Літературно-музичний вечір)

*Зал святково прикрашений букетами весняних квітів.
Проведення заходу супроводжується демонстрацією слайдів із
зображенням репродукцій картин.*

У центрі – виставка-вернісаж: *«Врятовані шедеври».*

На передньому плані – композиція, яка символізує всепереможну силу мистецтва: репродукція *«Сікстинської мадонни»* Рафаеля, пензлі, фарби; палаюча свічка пам'яті. У залі представники різних поколінь: запрошені ветерани Великої Вітчизняної війни; молодь — студенти місцевих вузів.

На фоні музики В.А. Моцарта «Маленька нічна серенада».

1-й ведучий: Любі друзі! Наша зустріч призначена для всіх, хто любить і цінує прекрасне. Адже необхідність відчувати красу живе в кожній людині. Мистецтво ж допомагає нам краще зрозуміти світ, в якому ми живемо. А зрозумівши, більше цінувати і любити його.

У наш бурхливий неспокійний час роль мистецтва не зменшується, а, навпаки, зростає. Воно вчить нас співчувати і бути щиросердими. Згадаймо про те, що навіть у найтяжчі для нашого народу роки Великої Вітчизняної війни музи не мовчали. Вони допомагали нам вистояти у боротьбі з ворогом і перемогти його.

Сьогодні ще існує загроза втратити мир. Тому ми не повинні забувати тих, хто ціною власного життя захистив наше майбутнє.

2-й ведучий: Наша зустріч – це данина тим, хто в роки Великої Вітчизняної війни, особливо у перші, найтяжчі її місяці, рятував від варварського пограбування, зберігав від фашистської навали безцінні художні твори із музейних зібрань. Патріотизм, доблесть, самовідданість, безмежна вірність Батьківщині надихали не тільки музейних працівників, художників, реставраторів. Наша розповідь і про великий подвиг наших воїнів: від невідомих солдатів і моряків

до уславлених генералів і маршалів. Вони робили це на межі людських можливостей, а нерідко і поза ними, щоб зберегти для нащадків художні скарби, які складають гордість вітчизняної і світової культури.

1-й ведучий: Згадаймо про них і сьогодні.

I. Героїчні захисники Севастопольської панорами

На фоні музики М. Равеля «Болеро».

1-й ведучий: Перш ніж розповісти про героїчні сторінки, пов'язані із рятуванням панорами «Оборона Севастополя в 1854–1855 роках», трохи її історії.

Створив цей прекрасний витвір вітчизняного образотворчого мистецтва у 1901–1904 роках видатний російський баталіст Франц Олексійович Рубо.

«Оборона Севастополя» увічнювала лише один день із 349-денної оборони міста – 6 червня 1855 року. Після 9-місячної облоги англо-французькими військами ворог був відкинутий і зазнав великих втрат.

2-й ведучий: Панорама «Оборона Севастополя» – дуже велика за розміром живописна картина: довжина її дорівнює 115 метрам, а висота – 14 метрам.

Це не зовсім картина у звичайному розумінні цього слова. Це досить своєрідний твір, розміщений у будівлі спеціальної конструкції округлої форми з розташованим під куполом джерелом освітлення. Ви знаходитесь на невеликому круглому майданчику в середині приміщення, ніби у самому центрі битви, яка розгортається навколо вас на живописному полотні. І не тільки на полотні. Поміж оглядовим майданчиком і картиною розташовані макети укріплень, гармати, ядра, муляжі фігур солдатів. Відтворюється повна ілюзія реальних подій.

1-й ведучий: Під час Великої Вітчизняної війни десятки фашистських бомб завдали страшного удару приміщенню, де знаходилась панорама.

Це було страшне видовище. У куполі зяяла величезна дірка, ліва сторона будівлі була зруйнована від прямого влучення фугасу. Густий чорний дим пожежі сліпив очі. Полум'я охопило каркас, на якому закріплювалось полотно.

Що робити? Як врятувати полотно?.. Було вирішено негайно розрізати його на шматки. Але знизу до нього дотягнутися було неможливо. Адже висота полотна – це висота 4-поверхового будинку. Чіпляючись, немов акробати, за сволок, матроси стали відривати верхню кромку полотна від каркасу. Полум'я дісталось і туди, на самий верх, до людей. Їх обливали водою, і вони знову зникали в диму та вогні. Від високої температури здувалася, спалахувала фарба картини. Полум'я охопило залишки полотна. Несподівано зверху упала бантина, обпікаючи людям обличчя, голови, руки. Матроси ледь-ледь встигли вискочити із будівлі, як завалився купол, і все там перетворилось на справжнісіньке пекло.

2-й ведучий: Деякі матроси, які рятували витвір мистецтва, були сильно обпечені, отримали серйозні поранення.

З вогню винесли 86 шматків живописного полотна. З 1610 квадратних метрів повністю було втрачено 500. Врятовані шматки мали більш ніж 6000 пробоїн, дірок та інших пошкоджень від осколків бомб.

– Повернемося – створимо знову! – сказали захисники Севастополя.

Відправити панораму на Велику землю доручили капітанові 3-го рангу Василю Миколайовичу Єрошенку, командирю останнього надводного корабля «Ташкент», який зміг прорватися до Севастополя крізь шалені атаки гітлерівських літаків, підводних човнів.

У тім бою гітлерівські літаки скинули на «Ташкент» більше 300 бомб! Ними можна було цілком знищити невелике місто. Жоден художній твір так не бажали знищити фашисти, як Севастопольську панораму!

Тільки завдяки блискучому вмінню капітана Єрошенка не було жодного прямого влучення!

«Ташкент» було врятовано. Врятовано тисячі людей. Врятовано панораму!

1-й ведучий: На початку 50-х років було вирішено відновити полотно. Видатні радянські реставратори з величезним трудом, але врятували його. Їхню працю справедливо називають творчим подвигом, який дав друге життя панорамі.

16 жовтня 1954 року до 100-річного ювілею початку героїчної оборони Севастополя панораму відкрили для глядачів, щоб вона

продовжувала розповідати нащадкам про захист міста не лише в роки війни 1854–1855 років, а й під час Великої Вітчизняної війни, про рятування її останніми оборонцями, про небезпечний рейс танкера «Ташкент», а також про творчий подвиг художників та реставраторів, які відродили її до життя.

II. Врятування скарбів Ермітажу

А. Вівальді. «Зима» («Чотири пори року»), фрагмент.

1-й ведучий: Зібрання Державного Ермітажу в Санкт-Петербурзі – одне з видатних у світі. В широких залах експонується і зберігається більше двох мільйонів експонатів. Ермітаж володіє однією з найкращих у Європі колекцій Рубенса, Рембрандта, якими завжди буде пишатися людство.

Ще до початку Ленінградської облоги спеціалізовані німецькі організації з розграбування пам'яток мистецтва були готові до того, щоб спустошити Ермітаж. Був складений список шедеврів і розроблений план розграбування художніх цінностей, з метою поповнення «музею фюрера».

2-й ведучий: 900 днів тривала облога, яка принесла голод, смерть, руїни. Однак усі їхні плани не здійснились завдяки мужньому і героїчному опору мешканців міста.

Жодній із зондеркоманд з розграбування пам'яток мистецтва не вдалося здійснити свого тяжкого діяння. Жодна з них не увійшла до міста, жодна з цінностей не дісталась ворогам.

Кожний захисник Ленінграда пам'ятав, що він повинен відстояти місто – осередок світової культури.

900 днів на місто щоденно падали бомби і снаряди. Скільки жертв, скільки горя!

Лунає музика 7-ї Ленінградської симфонії Д. Шостаковича.

Ленинградцы ворот не открыли
И не вышли к стене городской.
Без воды, без тепла и без света
День похож на черную ночь.
Может, в мире и силы нету,
Чтобы все это превозмочь?
Умирали – говорили:
Наши дети увидят свет!

Но ворота они не открыли.
На колени не встали, нет!
Мудрено ли, что в ратной работе
Город наш по-солдатски хорош?
Петр построил его на болоте,
Но прочнее земли не найдешь.

1-й ведучий: Мужні і стійкі лєнінградці відстояли своє рідне місто. Невдовзі після нападу гітлерівської армії на Радянський Союз художні скарби, якими був багатий Ленінград, були з турботою спаквані та відправлені у глибокий тил. Там вони зберігались, недосяжні для розєнбергів, рїббєнтропів, герїнгів. Недоступною стала і картина «Повернення блудного сина», про яку мріяв Гїтлер. Жодєн із високохудожніх творів мистецтва не залишився в обложеному місті. Твори, що не були евакуйовані, зберігались у приміщенні Ісакїївського собору, де вологїсть повітря сягала 96%, і тому співробітникам музеїв після закінчення нальотів доводилось виносити просушувати і провітрювати експонати.

Це була важка, стомлююча, небезпечна і напружена робота. Щоб зберегти для людства пам'ятки мистецтва, знесилєні, голодні люди докладали нєлюдські зусилля.

2-й ведучий: Своєчасно вивезєні скарби Ермітажу перебували у глибокому тилу на Уралі. Евакуацією творів мистецтва керував директор Ермітажу Йосип Орбєлі. Відрядивши скарби на Урал, академік повернувся у місто і був свїдком варварських бомбардувань музею. У це всєсвітньовїдомє сховище художніх скарбів нїмецька артилерія слала снаряд за снарядом. Тїльки героїзм і вїдвага лєнінградців врятували цей історичний будинок від пожежі.

Мїсто, на щастя, було врятовано, але передмїстя Ленїнграда були пограбовані та зруйновані. Після захоплення Петродворця та мїста Пушкіна до Нїмєччини були вивезєні унікальні меблі, багато рїдкісних сервізів, шовк, гобелєни, які прикрашали стїни залів палацїв. Нїмці зруйнували палац Марлі, вїдому фонтанну систему парків.

Повністю знищили вїдомий англїйський палац у старому Петродворці, збудований архїтектором Кварєнгї. Разом з палацем зруйнували живописний англїйський парк. Цї дїяння були справжнім варварством. Після вїйни палаці було вїдновлено. Але це після вїйни... А поки вїйна ще йде дорогою тяжких перемог. На шляху до

Берліна солдати перемотають ще багато онуч. Визволене ж місто на Неві вже заліковувало свої тяжкі рани. Готувався до свого другого народження Ермітаж.

1-й ведучий: Яким гарним буде той день, коли скарби повернуться, подібно тому як людина повертається в свій рідний дім. І він настав. 8 листопада 1944 року по килимових доріжках нескінченним потоком йшли люди, щоб побачити, як Рембрандт мовою живопису розповів у «Поверненні блудного сина» про добро та зло, про кохання і страждання. Мрія Гітлера одержати картину Рембрандта не збулась. Зустріч з цим твором примушує людей замислитися над тим, що в їхній власті, – або штовхнути людство в безодню війни, або подарувати йому життя, повне радості та щастя.

III. Повернена краса

На фоні музики В.А. Моцарта, Соната ля-мажор.

2-й ведучий: Дрезденська картинна галерея поряд з Лувром, Прадо, Ермітажем – один із найбільш славнозвісних і великих музеїв світу. Її колекція, сформована протягом декількох століть, складається з унікальних творінь видатних майстрів європейського мистецтва. На відміну від інших відомих зібрань, вона володіє великою кількістю шедеврів видатних живописців минулого.

Гордістю колекції є розділ італійського живопису епохи Відродження, який містить значну кількість чудових полотен майстрів венеціанської школи. До найважливіших пам'яток цього розділу належать «Святий Себастьян» Антонелло да Мессіна, «Портрет хлопчика» Пінтуріккьо, «Спляча Венера» Джорджоне, «Динарій кесаря», «Портрет чоловіка з гілкою пальми» Вечелліо Тіціана, «Врятування Арсиної» Тінторетто, «Мадонна зі святими та з родиною Куччина» Веронезе, «Свята ніч» Корреджо. Центральний шедевр цього зібрання – «Сікстинська мадонна» Рафаеля Санті – вершина його творчості.

На фоні музики А. Вівальді «Глорія», фрагмент.

Викладач: Перше враження від картини: постать статної жінки, що несе хлопчика, тримаючи його міцними, але ніжними руками. Уже в тому, як вона тримає сина, і навіть у лініях, якими окреслено постать і покривало, є щось невимовно сумне, принадне й разом величне,

таке, що кожній людині нагадує матір. Легкий вітерець надуває покривало, відкидає край синього плаща мадонни.

Дивне небо, в якому клубочаться хмаринки та юрмляться безвинні душі дітей-янголяток, оточує постать мадонни. Ось-ось це небо заповнить простір, в якому ми стоїмо, бо завіса розсунулася. Із безмежною розчуленістю й захопленням дивиться в обличчя мадонни чоловік похилого віку у парадному папському вбранні – святий Сікст. Схилилася, притуливши руку до серця, опустила очі долу прекрасна свята Варвара. Наближається до глядача, не йде – пливе повітрям мадонна. Хлопчик дивиться з докором, а мати зі співчуттям та готовністю все зрозуміти й простити.

Мадонна несе назустріч людям дитину, знаючи, що її чекає. Але перед лицем майбутніх випробувань вона не втрачає спокою, горда свідомістю материнства, щаслива від близькості немовляти. Вона прийшла на землю не для того, щоб закликати людей до покори, самозречення, але щоб служити прикладом людської гідності.

Багато скорботи приховано в обличчі Сікстинської мадонни, проте вся вона звучить радісним гімном на славу людині.

Она идет, хвале внимая,
Благим покрытая смиреньем,
Как бы небесное виденье
Собою на земле являя...

1-й ведучий: З 1754 року найкраща з мадонн Рафаеля оселилася у Дрездені.

2-й ведучий: У галереї широко представлено мистецтво Італії XVII–XVIII століть. Це яскраві полотна таких живописців, як Аннібале Карраччі, Гвідо Рені, Франческо Гверчіно, Мікеланджело да Караваджо, Джованні Баттіста Тьєполо.

Дрезденська галерея володіє також прекрасною колекцією картин фламандських та голландських майстрів XVII століття.

Серед них привертає увагу ряд блискучих полотен Рубенса, особливо шедевр «Вірсавія» та інші.

Про творчість Антоніса Ван Дейка дозволяють судити прекрасні портрети художника.

На фоні музики Ж. Бізе. Вступ до опери «Кармен».

Серед творів геніального Рембрандта слід виділити один з його найкращих портретів – «Автопортрет з Саскією».

Художник зобразив себе з молодою дружиною за святковим столом. Ніжні переливи золотавих тонів, потоки світла, які пронизують картину, передають радісний настрій художника. Це був початок XVII століття. Перемога у мистецтві всього земного, простого, що відчувається фізично. Світло потрібне було Рембрандту для того, щоб виліпити руки, щоки, плечі, щоб запалити вино в бокалі. З якою майстерністю це зроблено!

1-й ведучий: До цього розділу належить і велика кількість чудових робіт так званих «малих голландців»: Франса Гальса, Яна Вермера Делфтського, які з любов'ю розповідали у своїх роботах про звичайних людей, про їхні біди і радощі.

У зібранні Дрезденської галереї представлені також відомі творіння великих мастрів Іспанії, Германії, Франції. Зберігається тут і «Шоколадниця» Жана Ліотара, швейцарського живописця. Він жив і навчався у Женеві і Парижі. Є автором вишуканих, ретельно виписаних, тонких і м'яких за колоритом пастельних портретів, мініатюр, жанрових малюнків.

Всі ці роботи складають славу історії світового мистецтва, творчого генія минулого.

2-й ведучий: Доля Дрезденської галереї складалася дуже непросто. В її історії були і щасливі, і трагічні сторінки. Протягом XVI – XVIII століть саксонські курфюрсти купували у різних країнах цілі зібрання та окремі полотна, витрачаючи великі кошти. Щоб їх розмістити, було віддано більшу частину чудового комплексу палаців Цвингера.

Про ці визначні твори турбувались, їх вивчали, реставрували. З часом Дрезденська картинна галерея стала найважливішим центром європейської культури, місцем для прочан – художників і цінителів мистецтва.

1-й ведучий: Трагічний період історії галереї пов'язаний з приходом до влади фашистів у 1933 році. Як і з інших музеїв Німеччини, вони вивезли з галереї багато творів європейських художників XX століття, оголосивши їх «мистецтвом, що вироджується», та по-варварськи знищують їх. Але найстрашніші випробування були ще попереду.

Жахлива доля спіткала безцінну колекцію під час другої світової війни. Напередодні неминучої поразки гітлерівці розробили план знищення художніх скарбів, які належали німецькому народові. В останні дні війни вони здійснили операцію з приховування музейних

цінностей. Відповідно до таємних вказівок гітлерівського керівництва твори мистецтва було вивезено із Дрездена у численні схованки на території Саксонії: в шахти, бункери, замки. Про їх місцезнаходження знали лише деякі люди. Крім того, згідно з тією ж директивою, у випадку реальної загрози захвату радянськими військами цих цінностей, їх повинні були знищити. Подібного акту вандалізму по відношенню до пам'яток світового значення історія ще не знала.

Лунає «Реквієм» В.А. Моцарта, фрагмент.

2-й ведучий: Одразу ж після вступу Радянської Армії в Дрезден, 8 травня 1945 року було вжито невідкладних заходів з розшукування і врятування колекцій Дрезденської галереї та інших німецьких музеїв.

Дрезден лежав у руїнах. Вся його історична центральна частина з численними палацами, театрами, церквами, старовинними будинками і музеями була наприкінці війни зруйнована англо-американською авіацією, яка скинула на місто 3749 бомб.

Цвингер – один з найвеличніших і найкрасивіших палаців Європи, унікальна пам'ятка архітектури – перетворився на руїни. Всі колекції музею зникли. Пошук картин почався негайно, після визволення міста. Це коштувало героїчних зусиль простим радянським воїнам – солдатам та офіцерам. На допомогу особливому підрозділу армії прийшли фахівці з Москви і Ленінграда – мистецтвознавці та реставратори.

1-й ведучий: У середині травня неподалік від Дрездена, за річкою Ельбою, в покинутих штольнях каменярень нарешті були знайдені полотна Рембрандта, Рубенса, Тіціана, Джорджоне, Дюрера. Тут же була і «Сікстинська мадонна» Рафаеля.

Студент: Заміновані Гітлером в чорній воді і підвалі
Ви стояли, Мадонно, в останніх обіймах життя –
І хрести літаків напливали на ваше дитя,
Розверталися танки до вашої, Жінко, печалі!
Ви дивились в майбутнє – у смерть і наругу –
І дитя їм несли, бо ваш поклик – нести,
І надію, і жах, недовір'я і тугу
Ви простерли з очей в нерозумні світи.

1-й ведучий: Історія донесла до нас розповідь про солдата, який першим дістався до шедевру Рафаеля. Це був Бондаренко Іван з

мальовничого села на Дніпрі. Він першим вбїг до підвальної ями, де поодинокю стояла «Сїкстинська мадонна», і врятував її. Врятував, віддавши за це своє життє.

Студент: Повз червонї дроти першим вбїг до підвальної ями
Бондаренко Іван із села Ковалї над Днїпром...

І схиливсь чоловік закривавленим смертю чолом
Перед вами, Стражданнє з дитям, над крутими віками.
Ви стомились, Мадонно, і ви подали йому сина,
Меч Іван опустил і з дитям став на площї Берліна.

(М. Вінграновський «Сїкстинська Мадонна»).

1-й ведучий: У вологому, холодному приміщенні, у підземеллі біля селища Гросс-Котта радянські воїни з ризиком для життє також знайшли безцінні полотна генїальних майстрів минулого. Частина з них була укладена у старї скринї, інші знаходились у товарному вагонї або просто стояли біля стїн.

Картинам загрожувала неминуча загибель. Багато якї вже значно постраждали – шар фарби і ґрунт здулись, з'явились трїщини, зображеннє почало осипатись...

2-й ведучий: Стан творів живопису, написаних на полотнинї і дошках, потребував негайного втручання реставраторів. Необхідно було усунути значні пошкодження, створити нормальний режим зберіганнє. Здїйснити це на належному рівні в умовах зруйнованих нїмецьких мїст було неможливо. Тому було прийнято рїшення терміново перевезти дрезденську колекцїю до Радянського Союзу.

Близько десяти років проводилась старанна копїтка робота з відновлення шедеврів живопису в радянських музеях. Це була праця, яка потребувала надзвичайно віртуозної майстерностї. Це був справжній духовний подвиг музейних працівників, реставраторів. Очолював ці роботи народний художник СРСР П.Д. Корїн – автор триптиха «Олександр Невський», створеного в тяжкї роки Великої Вітчизняної вїйни.

У 1955 році 1240 картин Дрезденської галереї, якї представляють собою величезну художню цїнність світового масштабу, були повернутї нїмецькому народу.

1-й ведучий: Епопея врятуваннє нїмецьких художніх цїнностей та наступне поверненнє їх нїмецькому народові – це один із найшляхетнїших актів в історїї людства.

Відомо, що з прадавніх часів країни-переможниці привласнювали культурні цінності переможених народів, тому багато країн, нещадно пограбованих завойовниками, втратили більшість своїх шедеврів.

Наша країна зазнала напад агресора і великих безповоротних втрат під час війни: із 991 музею СРСР під час Великої Вітчизняної війни були пограбовані і знищені 427, у тому числі в Україні – 151.

Але ми не перетворили безцінні твори мистецтва у свій воєнний трофей. У 1956 році повернуте на батьківщину зібрання живопису було відкрите для огляду у відновленому Цвингері.

Біля входу в зали галереї можна прочитати надпис російською і німецькою мовами зі словами щирої вдячності за врятовані і повернені людству шедеври.

На фоні музики Л. В. Бетховена. Соната № 14.

2-й ведучий: Сьогодні, у XXI столітті, масова культура руйнує високі критерії творчості. Створюються хибні кумири, а одвічні цінності піддаються сумніву. І в цих умовах надійний орієнтир завжди дадуть нам ті твори художнього генію, які витримали випробування часом.

Коли ми дивимось на класичні твори, ми не тільки милуємось досконалою формою, осягаємо розумом глибокий зміст, але й приєднуємось до роздумів наших предків про ті моральні цінності, які ми одержали у спадщину. Ця спадкоємність високих ідеалів і складає нерозривний зв'язок поколінь.

Минуло 60 мирних років з того часу, як закінчилась Велика Вітчизняна війна.

Для юних – це вже давнина. Пройдуть роки, змінюватимуться покоління. І настане той час, коли зовсім не залишиться ветеранів цієї війни, але залишиться пам'ять про них, про їхні подвиги, про ту страшну війну, яка забрала життя мільйонів.

Велика вдячність усім тим, хто кував Перемогу.

Від нас залежить, щоб це залишилось у пам'яті прийдешніх поколінь.

Тож пам'ятаймо про все і про всіх!

*Звучить заключна частина поеми
Р. Рождественського «Реквієм».*

ЗМІСТ

«МИ ЙШЛИ ДО ТЕБЕ, ПЕРЕМОГО!»: Літ.-муз. вечір	3
«ПАМ'ЯТАЄМО ВСЕ. СТАЛА ПАМ'ЯТЬ НАША ОБЕЛІСКОМ»: Зустріч молоді з ветеранами Великої Вітчизняної війни.....	13
«СХИЛЯЄМ ГОЛОВИ МИ НИЗЬКО Й УСІМ ПОКЛІН ВАМ ВІДДАЄМ...»: Літ.-муз. вечір.....	27
«ЇХНІ ІМЕНА ВКАРБОВАНІ В ІСТОРІЮ»: Презентація книг.....	42
ПОВЕРНЕНА КРАСА: Літ.-муз. вечір	51

Підп. до друку 15.08.2005. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк трафаретний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 3,7.
Обл. вид. арк. 1,9. Зам. 1-081505. Наклад 130 прим.

Видавниче підприємство "Східний видавничий дім"
(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001.)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80